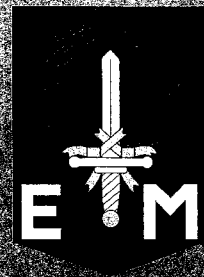

INFO-SCOOP

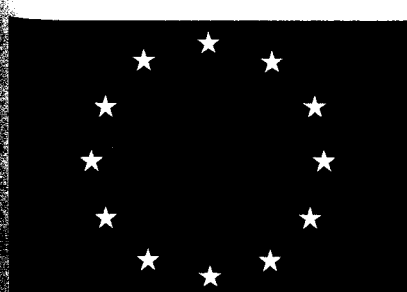
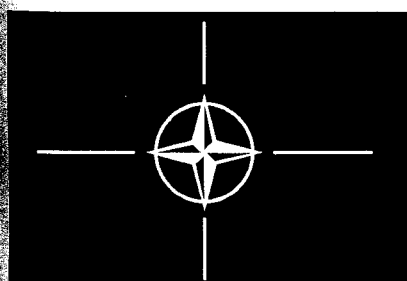
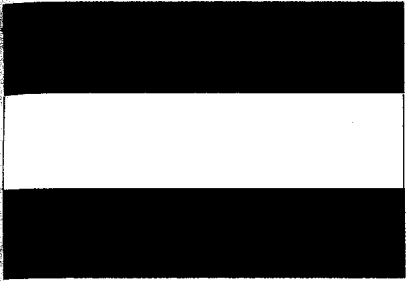

1996
0-06320

4
16

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE	2
COLOFON;	2
ETNISCHE GEWELD IN BOSNIË LAAIT OP	3
TERUGKEER VAN VLUCHTELINGEN NAAR BOSNIË IS MISLUKT	3
VS WEIGEREN WAPENS TE LEVEREN ALS RADICALE VICE-MINISTER AANBLIJFT	3
POLITIEMANNEN IN KOSOVO VERMOORD	3
GEEN BUSLIJN TUSSEN BOSNIË HERZEGOVINA EN SERVIË	4
GENERAAL RATKO MLADIC MET "VERVROEGD PENSIOEN"	4
GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN IN BOSNIË HERZEGOVINA OPNIEUW UITGE- STELD	4
VAN THIJN WEIGERT OM OPNIEUW WAARNEMERSMISSIE TE LEIDEN	4
EINDE AAN MISSIE VAN EU-POLITIE IN MOSTAR	4
AMERIKAANSE LEGER BLIJFT IN BOSNIË	5
DUITS-FRANSE VREDESMACHT	5
BLOKKADE VAN ADRIATISCHE ZEE OPGEHEVEN	5
KROATIË WORDT LID VAN DE RAAD VAN EUROPA	5
GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN IN ALBANIË	5
INFO-SCOOP SPECIAL ISRAËL	6
HEBRON, EEN BRON VAN ELLENDE ?	6
DE BEILIN-ABBAS-OVEREENKOMST	6
BELANGRIJKSTE PUNTEN	6
ZONE-INDELING	6
KINK IN DE KABEL	7
STAD DER AARTSVADERS	7
HERSTART ONDERHANDELINGEN	8
HEBRON BREEKPUNT ?	8
HEBRON, VOORPORTAAL VAN JERUZALEM ?	9
DE VORK IN DE STEEL	9
INFO-SCOOP SPECIAAL IRAK	10
DE STRIJD VAN DE KOERDEN IN NOORD IRAK	10
KOERDEN LATEN ZICH OVERHALEN TOT EEN VREDESAKKOORD	10
DE KOERDISCHE POLITIEK	11
HET IRAK VAN SADDAM HOESSEIN NA HET AMERIKAANSE AVONTUUR	12
VOEDSEL TEKORTEN	13
NEDERLANDSE DEELNAME AAN DE CONTROLE OP DE UITVOER VAN OLIE	13
INLEIDING	14
ONTSLAG LEBED	14
OPNIEUW MACHTSWISSELING IN DE RUSSISCHE FEDERATIE	14
VERHOUDING LEBED & KULIKOV	14
LEBED & KORZHAKOV	15
GEZONDHEIDSTOESTAND JELTSIN	15
DE RUSSISCHE GRONDWET, HOOFDSTUK 4, PARAGRAAF 92	15
HOOFDSTUK 4, PARAGRAAF 93	16
DE SOCIAAL-ECONOMISCHE SITUATIE IN DE RUSSISCHE FEDERATIE	16
TOESTAND IN HET RUSSISCHE LEGER	16
KOPSTUKKEN	16
IVAN RYBKIN	17
NIEUWE COMMUNISTISCHE PARTIJ	17
SLOTCONCLUSIE:	18
RUSSISCHE LUCHTOPTREDEN IN TSJETSJENIE	18
WELKE VLIEGTUIGEN EN HELIKOPTERS	18
DE OPERATIONELE INZETBAARHEID	19
CAS-MISSIES	19
DE OPERATIE	20
ARMY AVIATION	21
CONCLUSIE	21
STATISTIEK VAN DE LUCHTSTRIJKKRACHTEN	21

VAN DE REDACTIE

Maj der Jagers Jacobs, H.J.

Na een turbulente periode vol met oefeningen en ondersteunings opdrachten eindelijk een wat meer gevulde Info-Scoop. In deze Info-Scoop van november 1996 komen de volgende onderwerpen aan de orde:

Etnisch geweld in Bosnië, een special over Israël, machtswisseling in de Russische Federatie, het Russisch lucht-optreden in Tsetsjenië, en het vervolg Koerden en Turken.

De smi Nieboer opent deze Info-Scoop met zijn artikel over het etnisch geweld in Bosnië

- de voortzetting van dagelijkse moorden en het vernietigen van huizen,
- het opnieuw uitstellen van de gemeenteraadsverkiezingen.

De elnt D.A. van Ameron schrijft over Israël met: Hebron, een stad met een lang historisch verleden, die mogelijk een breekpunt in de onderhandelingen kan zijn en tevens als voorportaal van de onderhandelingen over Jeruzalem wordt gezien.

De kap van Elk, B. schrijft in zijn artikel over het mogelijk afgedwongen vredesverdrag tussen de Koerden door het westen en de beschuldigingen naar weerszijden door Irak en Iran m.b.t. de inmenging in het Koerdische conflict.

De tit Schouten schrijft een artikel over de machtsverdeling, geruchten en intriges in de Russische Federatie en het ontstaan van een klassensysteem met een vrije markt-economie.

Tot slot in deze Info Scoop het artikel van de Aooi Breurkes, A. Hij verwoordt het Russische lucht optreden in Tsetsjenië en geeft daarbij mogelijke oorzaken aan waardoor dit optreden niet effectief is geweest. De fouten die gemaakt zijn zouden wij als lessons learned kunnen gebruiken.

Zoals ook aangegeven in de colofon etc etc.....

COLOFON;

INFO-SCOOP Is een maandelijks uitgave van 101 Mipel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede

Telefoon: 0318-683055

Redactie: Maj H.J. Jacobs, Elnt P.W.T.S. Menting, Sgtl A. Wever

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie

De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publikatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

ETNISCHE GEWELD IN BOSNIË LAAIT OP

Smi G. Nieboer

In deze Info-Scoop een overzicht van hotspots op de Balkan afgelopen maand oktober.

De "vrede" is ogenschijnlijk aanwezig, maar in werkelijkheid worden er dagelijks nog vele mensen vermoord, mishandeld en gediscrimineerd. Het belangrijkste onderwerp van gesprek was de afgelopen tijd de moedwillige en systematische vernietiging van tientallen, zo niet honderden huizen in dorpen in het noordwesten van Bosnië. In diverse verlaten moslimdorpen in de omgeving van Prijedor - dat door Bosnische Serviërs wordt beheerst - werden vele huizen en twee moskeeën opgeblazen, in een kenmerkende poging te voorkomen dat de gevluchte moslims naar hun dorpen terugkeren. In het door de Bosnische Kroaten beheerste Drvar werden in twee dagen meer dan zestig huizen van gevluchte Serviërs opgeblazen. Woordvoerders van IFOR twijfelen er niet aan dat het om moedwillige en systematische vernielingen gaat. Bij vernielingen rond Prijedor werden antitankmijnen gebruikt, die aan muren werden bevestigd en tot ontploffing gebracht. De vernielingen vormen een nieuwe illustratie van het verzet bij alle drie de Bosnische oorlogspartijen tegen terugkeer van vluchtelingen van een andere etnische groep. Deze geweldspiraal zal door de etnische verschillen alleen maar toenemen, en met de winter in aantocht, wacht menigeen een barre tijd.

Voor dit maandoverzicht is o.a. gebruik gemaakt van de volgende periodieken: de Volkskrant, NRC Handelsblad, Algemeen Dagblad, de Gelderlander, NOS-teletekst, Internet, The International Herald Tribune en de Frankfurter Allgemeine Zeitung.

TERUGKEER VAN VLUCHTELINGEN NAAR BOSNIË IS MISLUKT

In het vredesakkoord van Dayton kwamen de strijdende partijen overeen in vier steden proefprojecten voor de terugkeer van vluchtelingen te beginnen. Twee van die vier betrokken steden - Jajce en Stolac - zijn in handen van de Bosnische Kroaten de twee andere steden - Travnik en Bugojno - staan onder controle van de Bosnische moslims. Het project in Stolac mislukte volgens de UNHCR-woordvoerder door de overtreding van de Kroaten. De burgemeester van Stolac heeft de UNHCR laten weten dat moslim-vluchtelingen geen toestemming krijgen om de huizen waaruit ze tijdens de oorlog zijn verdreven, te herstellen. In de andere drie steden verloopt het proces van de terugkeer van de vluchtelingen weliswaar moeizaam, maar worden toch successen geboekt. In Bugonjo hebben zich honderd tot tweehonderd gevluchte Kroatische gezinnen gevestigd. In Jajce zijn tweehonderd gevluchte moslim-gezinnen teruggekeerd en in Travnik honderd Kroatische gezinnen.

VS WEIGEREN WAPENS TE LEVEREN ALS RADICALE VICE-MINISTER AANBLIJFT

Het conflict over de positie van de Bosnische onderminister van Defensie, Hassan Cengic, een radicale moslim uit Oost-Bosnië, is verscherpt. Washington eist het ontslag van Cengic, wegens diens innige contacten met enkele honderden mudjahediens die door Iran worden gesteund en in Bosnië verblijven. Ook het gebrek aan medewerking aan de integratie van de moslim en de Bosnische Kroatische legers valt de Amerikanen tegen. De VS weigeren

Bosnië voor 400 miljoen dollar wapens te leveren zolang Cengic aanblijft. Een Amerikaans schip met een lading die bestaat uit onder meer uit 45 tanks, 15 helikopters, 840 antitankwapens, 80 machinegeweren, 80 pantserwagens en 45.000 M-16 geweren is na twee dagen uit de Kroatische haven Ploce vertrokken zonder de inhoud te lossen. Volgens de NAVO houden alle partijen in Bosnië Herzegovina wapens achter. Cengic zou hierin een ware meester zijn. President Izetbegovic heeft dan ook van de Amerikanen te horen gekregen dat Cengic per se moet vertrekken, willen de wapens ook daadwerkelijk Bosnische bodem bereiken.

POLITIEMANNEN IN KOSOVO VERMOORD

In Kosovo, de door de grote meerderheid van Albanen bewoonde provincie van Servië, zijn in de nacht van 26 oktober twee Servische politiemannen vermoord. De dubbele moord heeft de etnische spanning in Kosovo verder opgevoerd. Voor het bewind in Belgrado was dat reden om de Joegoslavische vice-premier Sainovic en de Servische minister van Binnenlandse Zaken Sokolovic naar Podujevo te sturen. Ze praatten er met vertegenwoordigers van de Servische minderheid en riepen op om kalm te blijven.

GEEN BUSLIJN TUSSEN BOSNIË HERZEGOVINA EN SERVIË

Nauwelijks twee weken na opening van de buslijn is de enige busverbinding tussen Sarajevo en Belgrado op last van de Bosnische regering opgeschort. De Bosnische vice-minister voor internationale handel en communicatie, Seadeta Cerić, heeft op 29 oktober het besluit genomen omdat de Serviërs aan de grens per bus 450 Duitse mark tolgeld vroegen en mannen de toegang weigerden die qua leeftijd geschikt zijn voor dienst in het leger.

GENERAAL RATKO MLADIC MET "VERVROEGD PENSIOEN"

Volgens het Joegoslavische tijdschrift 'Nedelji Telegraf' is Mladic met vervroegd pensioen gestuurd door de Bosnisch Servische leiding. Samen met Mladic zouden 80 andere militairen uit de leiding van het leger van de Servische Republiek "met pensioen" zijn gegaan. Deze beslissing is volgens de 'Nedelji Telegraf' genomen door Biljana Plavšić, de president van de Servische Republiek, in overleg met de regering van Joegoslavië (Servië en Montenegro). Volgens Plavšić moet het leger zich ondergeschikt maken aan de civiele autoriteiten. Voorlopig bevindt Mladic zich nog steeds in een bunker in het militaire hoofdkwartier in Han Pijesak.

GEMEENTERAADS-VERKIEZINGEN IN BOSNIË HERZEGOVINA OPNIEUW UITGESTELD

Het uitstel is een gevolg van de weigering van de Bosnische Serviërs om, ondanks Amerikaanse druk, akkoord te gaan met de gang naar de stembus in november. In een laatste poging van de speciale Amerikaanse afgezant John Kornblum om de Serviërs in Bosnië te overreden toch mee te doen aan de verkiezingen, sprak Kornblum op 21 oktober met Krajisnik, de Servische afgevaardigde binnen het

Bosnische presidium. Op het zelfde moment reisden leden van de internationale contactgroep voor Bosnië naar het Servische bolwerk Banja Luka om daar de president van de Servische entiteit, Biljana Plavšić onder druk te zetten. Volgens westerse diplomaten zijn beide gesprekken op niets uitgelopen. De Serviërs willen het liefst helemaal geen verkiezingen, want dat zou betekenen dat ze in sommige steden de macht moeten delen met moslims. Daar hebben ze helemaal geen zin in." Het uitstel is tegelijkertijd - opnieuw - een overwinning voor de Bosnische Serviërs, die er nog steeds in slagen de internationale gemeenschap hun wil op te leggen. Niet alleen de Servische boycot gaf aanleiding tot uitstel, ook het feit dat verreweg de meeste vluchtelingen niet naar huis zijn teruggekeerd, de gebrekkige bewegingsvrijheid en de inbreuken op de persvrijheid speelden een rol. Het kan nog wel een half jaar duren voor de uitgestelde verkiezing worden gehouden. De Bosnische Serviërs lieten weten geen supervisie van de OVSE bij de verkiezingen te accepteren en hun nieuw gekozen parlement regels voor de verkiezingen te willen laten opstellen.

Hun verzet was nog toegenomen door een OVSE-maatregel om manipulatie met de kiezersregistratie tegen te gaan: kiezers mogen alleen nog stemmen in

de plaats waar ze in 1991 vóór de oorlog woonden, of waar ze nu wonen. Geschrapt werd de derde en oncontroleerbare optie: de plaats waar de kiezers in de toekomst willen gaan wonen. Die zou het bijvoorbeeld mogelijk hebben gemaakt dat Bosnische Serviërs uit andere plaatsen in Srebrenica konden gaan stemmen, terwijl ze daar nooit gewoond hebben. Door de opschorting van de lo-

kale verkiezingen bestaat het risico dat het vredesproces bevroren raakt, temeer daar het nieuw gekozen presidentschap van Bosnië Herzegovina en de federatie van moslims en Kroaten nog lang niet functioneren. De strategie van Pale werkt zolang geen tegenmaatregelen van de internationale gemeenschap volgen. OVSE-chef Frowick moet de partijen nu verzoeken het mandaat voor de OVSE, dat op 20 december afloopt, te verlengen. Het OVSE-besluit heeft de komst van IFOR 2 nog waarschijnlijker gemaakt. Ook de samenstelling van IFOR 2, die nu onverwacht de hachelijke taak krijgt de lokale verkiezingen te begeleiden. De kans dat de VS, leider van het vredesproces in IFOR 2 van de partij is al dan niet met grondtroepen is niet kleiner geworden.

VAN THIJN WEIGERT OM OPNIEUW WAARNEMERSMISSIE TE LEIDEN

De oud-burgemeester van Amsterdam, Ed van Thijn, wil niet opnieuw waarnemers leiden. "Dat zou ongeloofwaardig zijn", aldus van Thijn. Hij was in september coördinator van de waarnemers bij de parlement- en presidentsverkiezingen.

Van Thijn vindt het ook beter als de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar worden gehouden, zodat er een betere voorbereiding

Mostar

NRC Handelsblad

mogelijk is.

EINDE AAN MISSIE VAN EU-POLITIE IN MOSTAR

Vanaf 16 oktober patrouilleren moslim- en Kroatische politiemannen, onder toezicht van de VN, gezamenlijk in Mostar. Alleen de chef van de EU-politiemacht blijft in Mostar achter als speciaal adviseur van EU-be-

stuurder Garrod.

AMERIKAANSE LEGER BLIJFT IN BOSNIË

President Clinton is bereid 5000 Amerikaanse militairen naar Bosnië Herzegovina te sturen als onderdeel van een nieuwe NAVO-vredesmacht van 15.000 tot 30.000 man. Een officiële bekendmaking wordt echter verwacht na de presidentsverkiezingen van 5 november. De nieuwe vredesmacht krijgt waarschijnlijk dezelfde taakomschrijving als de 60.000 NAVO-militairen (waarvan 15.000 Amerikaanse militairen) die het afgelopen jaar de strijdende partijen in Bosnië Herzegovina uit elkaar hebben weten te houden. De belangrijkste taken zijn:

1. Begeleiden van de terugtrekking van IFOR,
2. vermindering van nieuwe gevechten,
3. vergroten van de stabiliteit en het verlenen van uitgebreide hulp bij de wederopbouw. Hoelang deze nieuwe NAVO-missie in Bosnië zal duren is nog onduidelijk. Genoemd is een tijdsduur van twee jaar, maar de Amerikanen zouden één jaar als maximum willen stellen.

DUITS-FRANSE VREDESMACHT

Duitsland en Frankrijk hebben voorbereidingen getroffen om een gezamenlijke vredesmacht naar Bosnië te sturen als het mandaat van IFOR afloopt. De vredesmacht zou een mandaat moeten krijgen van de VN. Het parlement in Bonn stemt in met de inzet van Duitse troepen in Bosnië Herzegovina.

BLOKKADE VAN ADRIATISCHE ZEE OPGEHEVEN

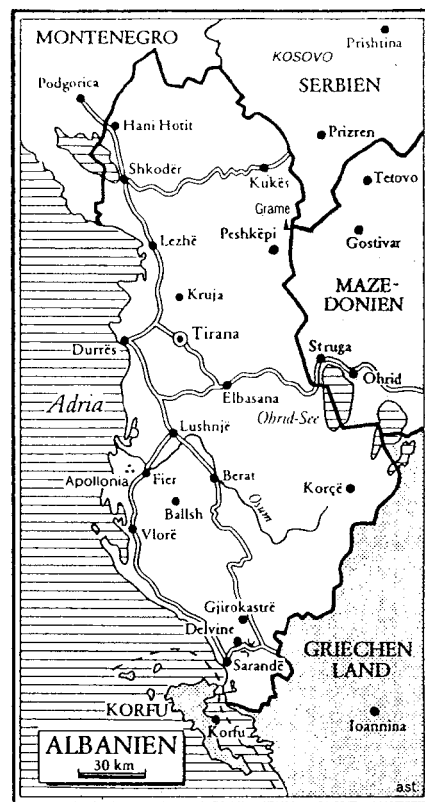
Aansluitend op de opheffing van de VN van de sancties tegen klein- Joegoslavië hebben de NAVO en de West Europese Unie (WEU) de zee-blokkade beëindigd. De WEU staakte ook haar operatie op de Donau, waar de smokkel naar Servië en Montenegro werd tegengegaan. Sinds 1993 werden op de Adriatische Zee 74.000 schepen gecontroleerd. Op de Donau werd 422

keer ingegrepen tegen smokkelaars.

KROATIË WORDT LID VAN DE RAAD VAN EUROPA

Op 6 november aanstaande wordt Kroatië toegelaten als veertigste lid van de Raad van Europa. De felbegeerde toetreding was na vier jaar onafhankelijkheid bijna binnen, maar liep vertraging op doordat de Raad zes maanden geleden besloot aanvullende voorwaarden te stellen aan Zagreb voor een volwaardig lidmaatschap. De in Straatsburg zetelende organisatie van democratische landen was niet tevreden over de manier waarop Kroatië het vredesakkoord van Dayton uitvoerde en plaatste ook kritische kanttekeningen bij de inachtneming van democratische rechten en de persvrijheid. Met de recente wederzijdse erkenning tussen Kroatië en de federale republiek Joegoslavië is de oorlog voorbij aldus Mate Granic, vice-premier en minister van buitenlandse zaken van Kroatië. In de zomer van volgend jaar komt Oost-Slavonië - door de Serviërs bezet, maar onder toezicht van de VN - volledig terug onder Kroatische soevereiniteit. Een feit is dat de meeste Serviërs in Oost-Slavonië willen blijven. Een uitzondering vormen wellicht de Servische vluchtelingen uit Bosnië Herzegovina en natuurlijk de fanatieke Servische nationalist. Twaalfduizend Serviërs hebben inmiddels Kroatische documenten aangevraagd, tot nu toe zijn er pas 5500 verleend. Eerst wordt het VN-mandaat, dat eind van het jaar afloopt, nog drie maanden verlengd. Daarna volgen drie maanden dat de VN zich geleidelijk terugtrekt en de Kroaten hun soevereiniteit over de regio herstellen. Granic heeft verder besprekingen gevoerd met de NAVO in Brussel. Daarbij is de intentie uitgesproken dat Kroatië op termijn deel kan gaan uitmaken van het Partnerschap voor het Vredes-programma van het Atlantisch bondgenootschap. Het Kroatische leger is na de demobilisatie van 160.000 manschappen een vredesleger, aldus Granic.

GEMEENTERAADS- VERKIEZINGEN IN ALBANIË

FAZ

De in Albanië regerende Democratische Partij van president Sali Berisha heeft de gemeenteraadsverkiezingen, die op 17 oktober zijn gehouden, gewonnen. Berisha sprak van "een historische overwinning". De oppositionele socialisten (ex-communisten) hebben hun nederlaag toegegeven, maar gezegd dat er opnieuw sprake is geweest van fraude en manipulaties. Naar de verkiezingen was met meer aandacht dan gebruikelijk uitgezien wegens de fraude, waarvan bij de recente parlementsverkiezingen sprake is geweest. De ruzies hierover brachten de OVSE er zelfs toe geen waarnemers naar de gemeenteraadsverkiezingen te sturen.

President Sali Berisha
De Telegraaf

HEBRON, EEN BRON VAN ELLENDE ?

VOORHOEVE IN TEL AVIV

Minister Voorhoeve heeft begin vorige week een bezoek gebracht aan Israël op uitnodiging van de minister van Defensie van dit land, Itzhak Mordechai. De bewindsman werd op het plein voor het ministerie van Defensie in Tel Aviv met groot ceremonieel ontvangen.

Elnt D.A. van Amerom

Onze defensie-minister J. Voorhoeve bezocht begin oktober Israël. Het bezoek vond plaats tegen de achtergrond van de militaire samenwerking tussen Nederland en Israël, die na het begin van het vredesproces drie jaar geleden, is begonnen. In een verklaring sprak Voorhoeve zich uit voor Nederlandse deelname aan een internationaal korps van waarnemers in Hebron, als Israël en de Palestijnen daarom vragen. Wat niet is ...kan nog komen. Alle reden dus om het probleem Hebron (of Hevron) nader te analyseren.

In deze ISRAËL-SPECIAL komen de volgende onderwerpen aan de orde:
- DE BEILIN-ABBAS-OVEREENKOMST

Defensie krant

- KINK IN DE KABEL
- HERSTART ONDERHANDELINGEN
- HEBRON, VOORPORTAAL VAN JERUZALEM ?

Voor deze special is o.a. gebruik gemaakt van : De Volkskrant, De Telegraaf, NRC Handelsblad, het Algemeen Dagblad, het Veluws Dagblad, Frankfurter Allgemeine, Times, Israel Magazine, The Times, Defensie Krant en Keesings Historisch Archief.

DE BEILIN-ABBAS-OVEREENKOMST

Ongeveer twintig ontmoetingen in Jeruzalem en Europa in 1995 tussen Israëlische en Palestijnse delegaties, hadden geleid tot een 'document van overeenstemming' over een definitief vredesakkoord. De toenmalige Israëlische minister Yossi Beilin en Arafat's tweede man Mahmoud Abbas (ook wel genoemd Abu Mazen) hadden, net als bij het overleg voor de Oslo-akkoorden van 1993, de ge-

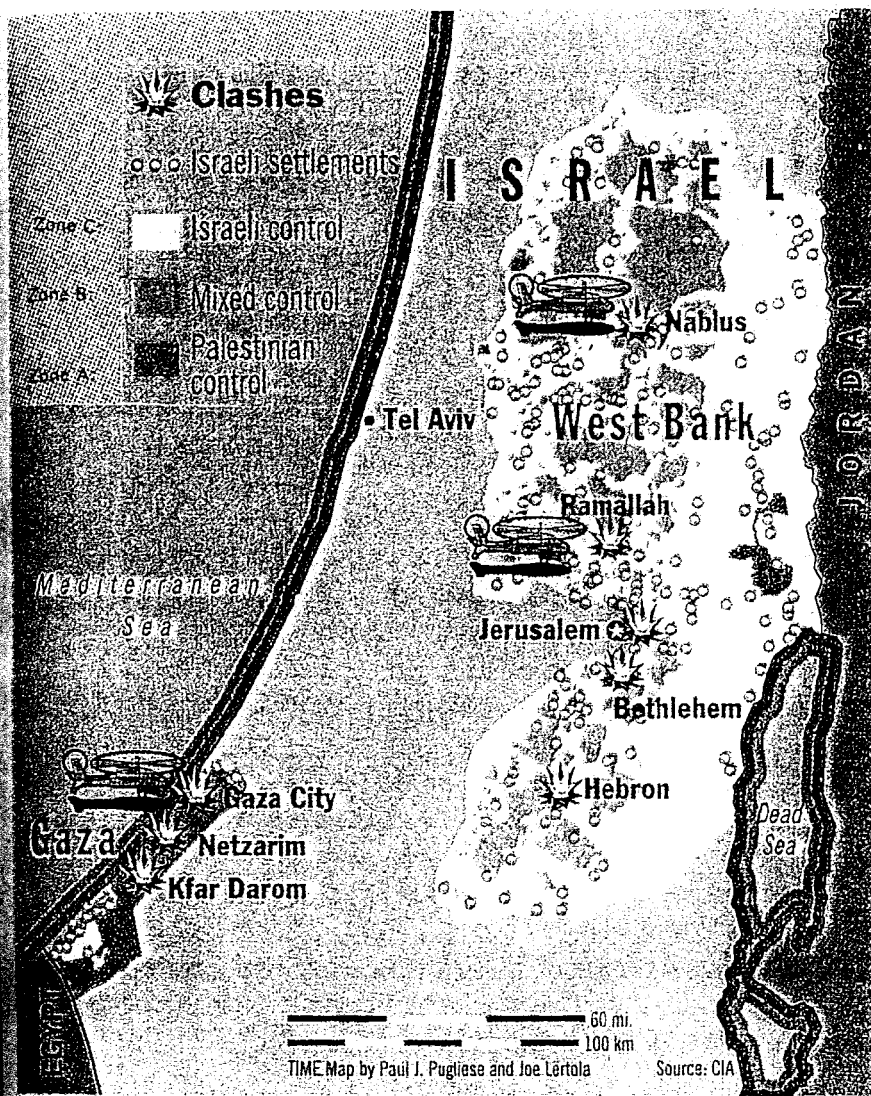
heime vervolgonderhandelingen geleid. Na de moord op Yitzhak Rabin (4 november 1995) legde zijn vervanger, Shimon Peres, het geheime document terzijde o.a. omdat hij de paragraaf over Jeruzalem te vaag vond en Israël toen bol stond van spanning vanwege de Palestijnse zelfmoordaanslagen. Hij wilde met de bekendmaking wachten tot na de aanstaande verkiezingen (29 mei 1996). Helaas maakte de krant Ha'aretz op 22 februari het bestaan van de geheime Beilin-Abbas-Overeenkomst bekend. De toenmalige oppositieleider Natanyahu haakte na de hierdoor ontstane politieke rel dankbaar in en maakte van de overeenkomst een van zijn belangrijkste campagne-onderwerpen. De gevolgen zijn bekend. Hij won nipt de verkiezingen, met alle problemen van dien.

BELANGRIJKSTE PUNTEN

Volgens het artikel in Ha'aretz waren de belangrijkste punten: 1.-Israël ging akkoord met de vestiging van een Palestijnse staat; 2.-De Palestijnen stemden ermee in dat de meeste joodse nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever (West bank) bleven bestaan, sommige onder Israëlisch, andere onder Palestijns gezag; 3.-Israël zou de Palestijnen een exterritoriale corridor toekennen tussen de West Bank en de Gazastrook, maar zou Palestijnse vluchtelingen niet toestaan hun huizen die zij vóór 1948 in Israël bezaten, terug te eisen; 4.-Jeruzalem zou niet worden verdeeld in tweelinghoofdsteden van de twee staten, maar er zou een 'exterritoriale' sector onder Palestijns bestuur worden ingesteld; 5.-het Jordaandal, inclusief de grensovergangen, zou in het jaar 2007 worden overgedragen aan de Palestijnen.

ZONE-INDELING

Bovenstaande overeenkomst was niets anders dan het resultaat van het vervolgoverleg, dat in de Oslo-akkoorden was bedongen. Zo was er ook een tijdschema overeengekomen waarin was geregeld wanneer de ci-

Time

viele en politionele verantwoordelijkheid van de steden in het 'autonoom' gebied aan de Palestijnse Nationale Autoriteiten (PNA of PA) zou worden overgedragen. Tussentijds zou de wederzijdse verantwoordelijkheid middels een z.g zoneregeling (zie kaderafbeelding) worden afgedekt. Achterafoverleg resulteerde o.a. in een tussenfase, waardoor bijvoorbeeld plaatselijk de politionele verantwoordelijkheid werd gedeeld. Een resultaat hiervan is het gezamenlijk patrouilleren en het gebruik van politiebureaus.

reus.

KINK IN DE KABEL

Op 25 februari echter legden extremisten van de 'Gewapende arm' van de Palestijnse Hamas-partij, fanatieke tegenstanders van het in gang gezette vredesproces, een kink in de kabel. Op dezelfde dag kwamen in Jeruzalem en Ashqelon 22 Israëli's en 2 Amerikanen om het leven en raakten 55 andere personen gewond. En hierbij zou het niet blijven.

OSLO-AKKOORDEN

ZONE-INDELING binnen PALESTIJNS AUTONOOM GEBIED:

- Zone A: Geheel onder Palestijns Gezag
- Zone B: - Onder Palestijns civiel Gezag
- Onder Israëliësch militair Gezag
- Zone C: Geheel onder Israëliësch Gezag (Israëliësche nederzettingen en verbindingswegen)

Onofficiële Palestijnse ondervervdeling B-zones:

- Zone B+ : Palestijnse politiebureaus (die verlaten worden bij nadering van Israëliësche patr's)
- Zone B- : Geen Palestijnse politiebureaus (nodig)

Geen wonder dat Israël speciale veiligheidsmaatregelen nam en begon met een blokkade van de autonome gebieden. Door Israël gedwongen, maar ook door eigen inzicht, zag Arafat zich nu genoodzaakt om Hamas de duimschroeven aan te draaien. Door een geëlimineerde vredesregeling immers, was zijn zelfstandig Palestina van de baan. Maar het gevolg was wel dat het vredesproces in feite stil kwam te liggen. Was de overdracht van de steden op de West Bank en de Gazastrook tot dan toe succesvol verlopen, dát proces stakte toen Hebron aan de beurt (maart 1996) moest komen.

STAD DER AARTSVADERS

De geschiedenis van de joden in Hebron begint al in de tijd van 'Avraham Avinu' (Vader Abraham). Zijn zoon Izaäk (voorvader der Joden) en halfzoon Ismaël (voorvader der Arabieren) begroeven hem in de spelonk van Machpela. Koning Herodus en later de Turken lieten daar bovenop gebedsruimten bouwen. Het huidige complex in Hebron staat beter bekend als 'de Ibrahimi Moskee' of 'de Grot van de Aartsvaders, Machpela'. In 1929 verloren in Hebron, door Arabische razzia's, 67 joden het leven. Wat van de joodse gemeenschap toen over was, werd door de Britten geëvacueerd.

In 1968, een jaar nadat Israël de West Bank had veroverd, streek een groep joodse 'toeristen' neer in het Parkhotel. Onder leiding van de fanatieke rabbijn Moshe Levinger bleek deze groep de voorhoede van een leger kolonisten, die nooit meer weg wilden en Hebron -de stad waar niet allen het gebeente van Abraham, maar ook die van Izaäk en Jakob liggen- voor de joden opeiste. De militaire gouverneur stond echter slechts de stichting van een kibboets (Kiryat Arba) buiten Hebron toe. Met veel geld en door kraakacties verkregen orthodoxe joden na verloop van tijd echter vaste grond onder de voeten in het centrum van de stad. Sindsdien is het altijd onrustig geweest. In 1980 bijvoorbeeld

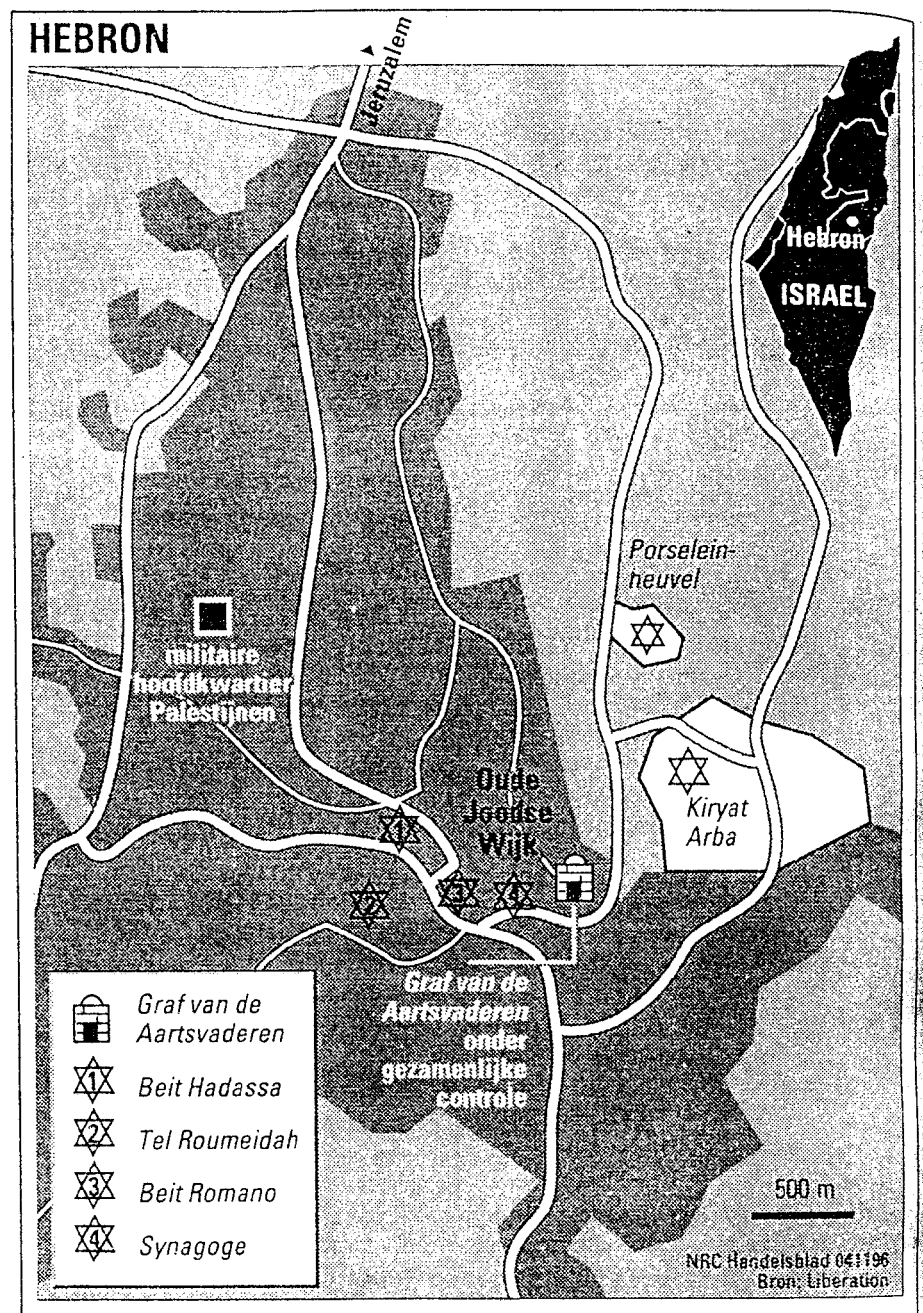
beeld vermoordden Palestijnen 6 jonge Israëliërs. Als straf besloot de regering meer kolonisten toestemming te verlenen woningen in Hebron te kopen. De jaren daarna konden de joden vrijwel straffeloos de plaatselijke bevolking provoceren. De moord door de kolonist Baruch Goldstein (februari 1994) op 29 bidende moslims in de Ibrahimi Moskee, luidde feitelijk de tweedeling van de stad in. Nu wonen daar verdeeld over drie wijkjes, zo'n zestig Israëli'sche gezinnen (ca. 400 personen) omringd door ruim 95.000 Palestijnen. De straten ertussen worden nauwgezet in het oog gehouden door honderden soldaten. Hoog opgestapelde, met beton gevulde olievaten, sluiten de zijstegen af. Ook de daken in de buurt zijn in het bezit van het leger. Overal zijn prikkeldraadversperringen en met zandzakken versterkte versperringen.

HERSTART ONDERHANDELINGEN

Hoog gespannen waren de verwachtingen toen de Amerikaanse president Clinton de beide kemphanen Netanyahu en Arafat 'verzocht' voor topoverleg (2 oktober) naar Washington te komen. Het enige positieve resultaat van deze top was dat besloten werd om in Israël (Erez), onder toezicht van de Amerikaanse bemiddelaar Dennis Ross, het gestopte vredesoverleg weer op te pakken. Op 7 oktober start men het overleg, maar na een week zonder (gemelde) vooruitgang wordt besloten om zich in alle rust terug te trekken aan de Golf van Aqaba. In de badplaatsen Taba en Eilat, die wisselend worden benut, tracht men tot overeenstemming te komen. Ook in Jeruzalem vinden ontmoetingen plaats, overigens zover bekend tot op heden zonder aansprekende resultaten.

HEBRON BREEKPUNT ?

Ondanks het feit dat er officieel geen mededelingen worden gedaan, is het de wereld zo langzamerhand duidelijk dat de overeenkomst die over

Hebron was gesloten, hét breekpunt in de onderhandelingen is geworden. Geen enkele Israëli'sche regering en geen enkele Palestijnse leider kan Hebron helemaal opgeven, eerder beloofd of niet. Premier Rabin probeerde het, maar moest 'zijn verraad' met de dood bekopen. Zijn opvolger, Shimon Perez, werd eveneens met de dood bedreigd omdat hij hetzelfde voornemen koesterde. Hij zag er tijdelijk vanaf omdat hij bang was de verkiezingen te verliezen. En toen dat toch gebeurde lag de hete aardappel op het bord van zijn opvolger premier Netanyahu. Deze had tijdens de verkiezingscampagne niets anders gedaan dan het vredesproces 'afbreken',

inspelend op het heersende angstgevoel van de Israëli's vanwege de toen heersende katoeshja-terreur. Na de nipte verkiezingsoverwinning was zijn voornaamste doel niet het vreedzame naast elkaar leven van Israëli's en Palestijnen te bevorderen, maar de veiligheid beter te verzekeren door de Palestijnen in een ondergeschikte positie te houden en blijvend te domineren. Hierin werd hij maximaal gesteund door zijn rechtse en ultra-orthodoxe coalitiegenoten, aan wie hij immers zijn overwinning te danken had?

Een prominente rol in Netanyahu's domineringspolitiek spelen de kolo-

nisten en speciaal zij, die bewust aan de 'veroveringstactiek' van Palestijns gebied meewerken. Zij zijn goed georganiseerd en verenigd in verschillende plaatselijke kolonistenbewegingen, zoals bijvoorbeeld AMANA en KACH. Ondersteund door de YESHA COUNCIL (overkoepelend orgaan van Joodse nederzettingen in Judea, Samaria en Gaza), wordt constant gestreefd naar uitbreiding van joods bezit binnen de Palestijnse autonome gebieden. Via de rechtse regeringspartijen wordt onafgebroken druk opgelegd om tot 'legale' uitbreiding van de nederzettingen te komen. En daar waar het legaal niet lukt, wordt illegaal opgetreden. Leegstaande panden worden gekraakt en menige arme Palestijn bezwijkt voor de grote sommen geld die voor hun armoedige grond en of huisje wordt geboden. Regelmatig vinden georganiseerde protestacties plaats, zoals in Hebron en op 29 oktober te Jeruzalem (20.000 betogers). Bussen vol kolonisten rijden in de weekends door het land naar die locaties waar de meeste publiciteit te halen valt en de meeste ondersteuning nodig is. Dat deze druk tot nu toe succes heeft is duidelijk, omdat de door de vorige regering stilgelegde 'gevoelige' projecten nu regelmatig worden vrijgegeven.

HEBRON, VOORPORTAAL VAN JERUZALEM ?

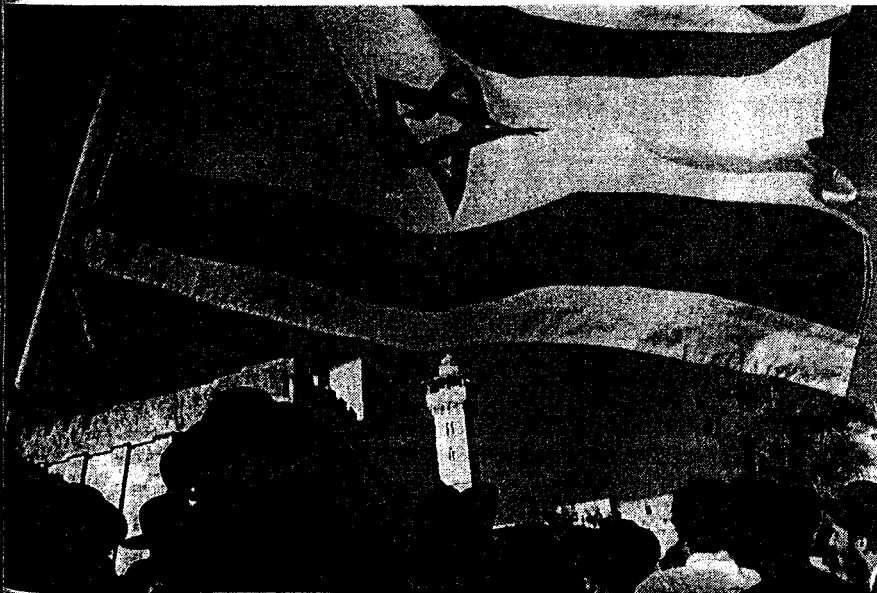
De terugtrekking uit Hebron had al in mei moeten geschieden. Netanyahu eist echter extra veiligheidsmaatregelen voor de ca. 450 joodse kolonisten die in de drie wijkjes leven. Hen zo zondermeer onder Palestijnse civiele en politionele verantwoordelijkheid overlaten, zou tot bloedige taferelen lijden. Maar Arafat roept naar buiten dat hij het 'Israëliisch openbreken van de Oslo-akkoorden weigert', doch bereid is over details te praten. Jibril Rajoud, hoofd van de Palestijnse veiligheidsdiensten op de West Bank, liet onlangs weten welke detailpunten er nog waren: 1.-de Israëliische eis dat de PNA-agenten in Hebron geen geweren, maar alleen pistolen mogen dragen; 2.-Dat Israël verdachten op Palestijns gebied mogen achtervolgen; 3.-De Israëliische weerstand tegen het openen van de 'Martelaarsstraat', een belangrijke winkelstraat in het centrum van Hebron en 4.-De wijze waarop gezamenlijke patrouilles moeten worden uitgevoerd. En juist deze details gebruikt Arafat om het overleg te rekken. Daarnaast heeft hij handig de wereldopinie achter zich gekregen door Israël de schuld te geven van het steeds nieuwe eisen stellen, waardoor onderhandelings-

resultaten zijn uitgebleven.

DE VORK IN DE STEEL

Bij alle betrokkenen is inmiddels duidelijk waarom ook Arafat geen haast heeft om een definitief akkoord over Hebron te bereiken. Naast de vanzelfsprekende Arabische steun, heeft hij inmiddels de sympathie van de EU verkregen. Arafat veronderstelt nu dat hij na de herverkiezing (5 november) van president Clinton, deze ook achter zich krijgt, o.a. omdat Clinton dan minder afhankelijk is van de Amerikaanse joodse lobby.

De Amerikaanse bemiddelaar Dennis Ross had door het gedrag van de onderhandelaars al vrij vlot in de gaten hoe de vork in de steel zat. Hij dreigde al op 21 oktober met zijn terugkeer naar de VS. Ook Israël kreeg door dat Arafat een spelletje met hen speelde. De Israëliische president Weizman deelde president Chirac dan ook op 23 oktober, vlak voordat deze de vliegtuigtrap opliep mee, dat 'Arafat persoonlijk de onderhandelingen blokkeerde'. En toen bekend werd dat Arafat niet wilde afzien van een geplande Europese reis, werden de Israëliische onderhandelaars met Ross voorop, laaiend van woede. "In het licht van het vertrek van voorzitter Arafat naar Europa, keer ik terug naar Washington", zei de Amerikaanse bemiddelaar (28 oktober). Hij impliceerde, eveneens als de Israëliische regering, dat de PLO-leider het overleg doelbewust traineert. Zonder Dennis Ross 'rommelen' de onderhandelaars nu verder. Tot na 5 november...? En als er daarna een overeenkomst voor Hebron komt, is het heel goed mogelijk dat daarna het hele 'circus' op soortgelijke wijze opnieuw begint. Want de slotonderhandelingen over Jeruzalem zullen daarna moeten beginnen... Een nóg hetere aardappel, kun je wel stellen!

Die israelische Flagge als Zeichen der Unbeugsamkeit: Jüdische Siedler demonstrieren in Hebron gegen den Rückzug der Armer. Gleich gilt für die palästinensischen Bewohner der Stadt eine Ausgangsperre. Foto AP

Frankfurter Allgemeine Zeitung

INFO-SCOOP SPECIAAL IRAK

KOERDEN LATEN ZICH OVERHALEN TOT EEN VREDESAKKOORD

Kap. B. van Elk

Dit artikel is de afsluiting van de Specials uit Info-Scoop nummer 13 van 12 september j.l. over Turkije en nummer 14 van 19 september 1996 over de Koerden, en handelt over de politieke verdeeldheid onder de Koerdische stammen en het mogelijk door het Westen afgedwongen vredesakkoord. De volgende onderwerpen komen hierbij aan de orde:

- DE STRIJD VAN DE KOERDEN IN NOORD IRAK
- DE KOERDISCHE POLITIEK
- HET IRAK VAN SADDAM HOESSEIN NA HET AMERIKANSE AVONTUUR
- VOEDSEL TEKORTEN
- NEDERLANDSE DEELNAME AAN DE CONTROLE OP DE UITVOER VAN OLIE

*Voor deze Special is gebruik gemaakt van :
Telegraaf, Algemeen Dagblad, Volkskrant, NRC Handelsblad, Frankfurter Allgemeine Zeitung, The Times en International Herald Tribune.*

DE STRIJD VAN DE KOERDEN IN NOORD IRAK

Tussen eind september en 1 november 1996 is er veel gepubliceerd over de relaties van de elkaar bestrijdende Koerdische groeperingen in N-Irak. Hieronder volgt een verkort overzicht.

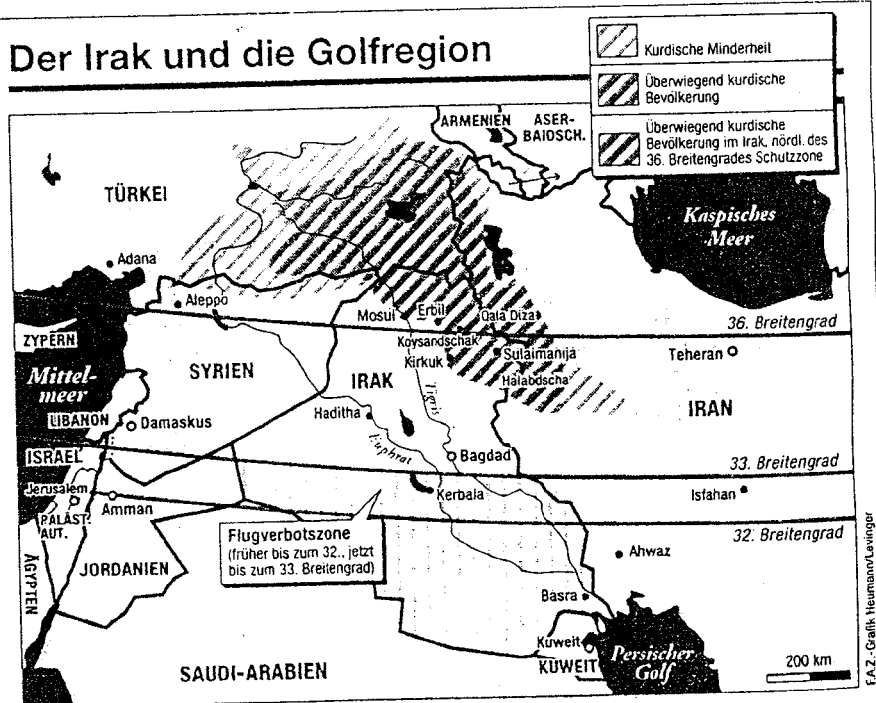
Op 26 sept 1996 is in het Amerikaanse Congres medegedeeld dat de Amerikanen zich niet langer verplicht voelen de Koerden in hun "veilige toevluchtsoord" te beschermen. Dit werd gezegd door de Amerikaanse Onderminister van Buitenlandse Zaken voor het Midden-Oosten de heer Pelletreau. "Wij zijn niet verplicht

hen tegen hun eigen slechte oordeel te beschermen", aldus Pelletreau. Hierbij doelde hij op de bescherming die de Koerden was beloofd aan het einde van de Golfoorlog door Irak te verbieden boven de 36° breedtegraad te vliegen. De leider van de Democratische Partij voor Koerdistan (PDK), Massoud Barzani zou Pelletreau tijdens een bespreking in Ankara verzocht hebben om extra steun tegen de troepen van Saddam Hoessein. Dit is in tegenstelling tot de uitspraak van de Iraakse ambassadeur bij de VN in Genève, die verklaarde dat er binnenkort een overeenkomst getekend zal worden tussen Barzani en Saddam Hoessein met als inhoud de uitbreiding van het gezag in N-Irak door Saddam Hoessein.

verzetten tegen de inmenging van de Iraakse regering in Baghdad, hebben op 13 okt j.l. hun voornaamste bolwerk Sulaymaniyah in de omgeving van de Iraanse grens heroverd op de PDK en hebben de opmars ingezet naar de noordelijke stad Irbil. VN-bronnen hebben gemeld dat Sulaymaniyah, woonplaats voor ongeveer een miljoen mensen, voor dagen aanbreken in handen van de strijders van de PUK viel, zonder feitelijke tegenstand van de PDK-strijders die de stad vorige maand zonder noemenswaardige tegenstand innamen. Iraakse leiders hebben de strijdende groeperingen opgeroepen de strijd te staken en besprekingen te beginnen met Baghdad en zich niet te laten manipuleren door buitenlandse krachten, waarbij duidelijk aan Iran gerefereerd werd.

De PDK verklaarde Sulaymaniyah verlaten te hebben na grote druk van Iraanse Revolutionaire Garde die de strijders van de PUK ondersteunden met zware artillerie en raketten.

Der Irak und die Golfregion

FAZ

Intussen hebben de VS ca. 2000 Koerden uit N-Irak geëvacueerd, omdat deze mensen werkten voor de Amerikaanse Inlichtingendienst en de hulpverlening. Deze Koerden zijn voorlopig via Turkije overgebracht naar het eiland GUAM.

Koerdische rebellen (PUK), die zich

Massoud Barzani riep de internationale hulp in tegen "De brutale invasie van Iran".

De leider van de PUK zei dat zijn strijdkrachten een "spontane opstand" van de inwoners van Sulaymaniyah, die het gezag van Saddam en de samenwerking van de PDK met hem

verwierpen, ondersteund te hebben. Vandaag 15 okt. hebben rebellen van de PUK de opmars naar de Koerdische hoofdstad Irbil voortgezet. Er zijn meldingen van zware gevechten om de strategische plaatsen tussen de beide steden.

Volgens onbevestigde bronnen uit de PUK zouden zij de Dokun Dam, een belangrijke hydro-elektrische centrale, heroverd hebben (deze hydro-elektrische centrale voorziet IRBIL en omgeving van de nodige elektriciteit).

De troepen van de PDK hebben op 16 oktober een groot offensief ingezet om het gisteren en eergisteren verloren gegane terrein terug te winnen. Dit offensief richtte zich in eerste instantie tegen het oord KoySandjak. Volgens een commandant van de PDK zijn zijn manschappen met 10 gepantserde voertuigen en enkele bussen naar het operatiegebied vervoerd. Ooggetuigen konden de aanwezigheid van Iraakse en/of Iraanse troepen niet vaststellen.

DE KOERDISCHE POLITIEK

De PDK heeft op 27 sept. j.l. de formatie van een nieuw parlement voor Koerdistan aangekondigd, deze formatie vindt vier weken nadat zij de rivaliserende PUK uit de regio verdreven hebben plaats. Het nieuwe kabinet, met zijn zetel in IRBIL, bestaat uit 16 vertegenwoordigers van de bevolking in het gebied, aldus een verklaring die in Ankara ontvangen is. Het Koerdische Parlement, Roj Nuri Shawyess genoemd, bestaat uit leden van het partij bureau van de PDK en de regionale eerste minister, aldus de verklaring.

De PDK kreeg het gebied in N-Irak deze maand in handen door haar rivalen met behulp van Bagdad verdriven hadden. De partij beloofde te zorgen voor vrede en veiligheid in het gebied, de milities te ontbinden en een gemeenschappelijke verdedigingsmacht te vormen.

De leider van de PDK, Massoud Barzani, heeft gezegd dat hij de samenwerking met Saddam Hoessein zou beperken tot het handhaven van

de autonomie over Iraaks Koerdistan. Maar het radiostation van de oppositie in Londen, de Iraakse Radio Onderneming, zei donderdag (26 sept) dat de veiligheidstroepen van Saddam Hoessein teruggekeerd zijn naar het Koerdische gebied en daar nu bureaus opzetten.

Dschalal Talabani

Foto Reuter

FAZ

Eind sept. wordt door een vertegenwoordiger van de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) de heer Salah Rashid in Duitsland in een kranteninterview gezegd dat zijn partijleider Jalal Talabani niet geloofd dat de samenwerking tussen de PDK en de Iraakse regering de positie van de Koerden kan verbeteren. Na de verbitterde strijd van de PUK tegen de door Iraakse troepen gesteunde strijders van de PDK is haar leider Talabani naar Iran gevlucht. De spreker van de PUK houdt vooral PDK-leider Barzani verantwoordelijk voor de jongste onlusten in het gebied en stelt hem verantwoordelijk dat de "Slachters van de Koerden" in N-Irak teruggekeerd zijn. Ook zouden, volgens spreker, de bureaus van de Iraakse geheime dienst in Dohuk, Irbil en Sulaymaniyah opnieuw geopend zijn. De grens tussen het Koerdische gebied en de rest van Irak is weer gewoon open, het embargo is opgeheven en het verkeer tussen noord en

zuid is genormaliseerd. Iraakse "Niet-Gouvernementele" Overheidsinstellingen die het Noorden verlaten hadden bereiden zich volgens spreker, voor op terugkeer. Rashid opende een heftige aanval op Barzani. De samenwerking tussen de PDK-leider en de regering van Irak is niet op 30 augustus begonnen maar veel eerder. Alle Koerdische rebellen en de groeperingen uit de Iraakse oppositie wisten dat er "al enige jaren een militaire-, logistieke- en financiële samenwerking bestond tussen de PDK en de regering van Saddam Hoessein". De PDK heeft in 1995 niet alleen wapens en munitie van Bagdad gekregen, maar ook hebben vertegenwoordigers van de PDK en de Geheime Dienst van Irak elkaar regelmatig in Mosul ontmoet.

De PUK wijst ook de weergave van Barzani af dat de PDK een "drie-fronten-oorlog" moet voeren tegen de PUK, de PKK en Iraanse troepen.

De broer van Massoud Barzani, Dilshad, heeft eerder dit jaar gezegd dat Massoud in deze oorlog gedwongen was om uit "noodweer" Saddam Hoessein om hulp te vragen, omdat met name Amerika niet inging op zijn steunaanvragen. Naar opgave van Rashid was er in december 1995 een wapenstilstand van kracht tussen de PDK en de PKK. In april en mei van dit jaar is er in Syrië een overeenkomst getekend tussen Barzani en Öcalan, de leider van de PKK. Öcalan's broer Farhad zou zelfs deelgenomen hebben aan de feestelijkheden ter ere van het 50-jarig bestaan van de PDK op 16 augustus j.l. Na de opmerking dat de PUK hulp ontvangt van Iran, wijst Rashid erop dat de PDK regelmatig diverse soorten hulp heeft ontvangen van Iran, Amerika, Turkije en Syrië soms zelfs van meerdere landen tegelijk. Het zou Barzani uitsluitend en alleen te doen zijn om de macht en heerschappij in Iraaks Koerdisch Gebied. Tot zover het interview.

"Sulaymaniyah is altijd Talabani's territorium geweest en het zal moeilijk worden hem eruit te verdrijven tenzij Saddam Hoessein zijn strijd-

krachten in positie zal brengen" zei een Arabische diplomaat in Syrië. De PUK blijft beweren dat zij geen hulp heeft ontvangen van Iran, maar westerse diplomaten zeiden dat de strijdende groeperingen op z'n minst logistieke steun ontvangen. In de maand oktober zijn veel hogere kaderleden van de PUK, met onder meer Jalal Talabani, de oudere leider van de PUK, naar Iran gevlucht.

Massoud Barzani, leader of a Kurdish faction, denouncing his rivals.

ITH

Massoud Barzani, leider van de PDK beschuldigt Iran van hulp aan de PUK met manschappen en zware artillerie. Iran ontkent dit echter en verklaart dat Barzani op deze manier de wereldopinie tegen Iran wil richten om de aandacht af te leiden van zijn samenwerking met Amerika en Saddam Hoessein's strijdkrachten. Jalal Talabani heeft verklaard dat hij Irbil niet zal "veroveren" maar dat de bevolking van de stad zelf in opstand zal komen en deze bevrijden. Irak heeft woensdag Iran beschuldigd van inmenging in het Koerdische conflict in N-Irak. Volgens Baghdad steunt Iran de groepering van de PUK in haar strijd tegen de PDK. Op 23 oktober hebben beide partijen ingestemd met een onmiddellijk staakt-het-vuren in Noord-Irak. Dit maakt volgens de heer Pelletreau (Amerikaans Onderminister voor Buitenlandse Zaken voor het Midden-Oosten) de weg vrij voor vredesbesprekingen. Pelletreau roept de

beide partijen op om eind oktober in Ankara samen met Amerika, Groot-Brittanie en Turkije vredesbesprekingen te beginnen. Turkije heeft een tweezijdig belang bij de vrede in het gebied. Enerzijds is er nog steeds de strijd met de PKK, die vanuit Noord-Irak overvallen pleegt op Turks gebied en anderzijds wil Turkije graag dat er een snelle implementatie komt van VN-resolutie 986, die Irak in principe toestemt om olie te verkopen voor voedsel en medicijnen. Zoals ik reeds in Info-Scoop 13 schreef loopt een belangrijk deel van deze handel via Turkije. Op 1 november heeft de heer Pelletreau bekendgemaakt dat de PUK en de PDK een vredesverdrag hebben getekend; hiermee heeft Amerika met hulp van Groot-Brittanie en Turkije een succes geboekt in hun strijd om de rust in de regio te laten weerkeren.

HET IRAK VAN SADDAM HOESSEIN NA HET AMERIKAANSE AVONTUUR

Begin oktober 1996 verscheen er een intrigerend artikel in de invloedrijke Iraakse krant, Babel genoemd, die de regering kritiseerde ten aanzien van het inrichten van roadblocks en het beperken van vrijheid tussen N-Irak en de rest van het land. Waarom? Wel, toen N-Irak onder Amerikaanse controle stond had de strijdende groepering een open grens met de rest van de wereld en je kon er alles kopen. De rest van Irak ging gebukt onder het economische VN-embargo. Dus toen Saddam's Koerden de door de Amerikanen gesteunde Koerden verdreven en het samenvoegden met de rest van Irak, Iraakse kooplieden gingen met veel geld winkelen. Plotseiling konden zij goederen, die vroeger verboden waren, betrekken uit N-Irak. Hoe kochten ze die? Door hun dinars op de zwarte markt te verkopen voor dollars. En wat gebeurde er met de dinar? Die kelderde van 1.150 voor een dollar tot 1.550 dinar.

Volgens het Britse tijdschrift "Jane's Intelligence Review" heeft Saddam

Hoessein kans gezien zijn leger weer op te bouwen tot een goed geoliede vechtmachine. Dit schrijft het blad in haar novembernnummer. Hij zou o.a. kans gezien hebben om modern materieel het land binnen te smokkelen. Saddam Hoessein heeft tussen 1991 en heden kans gezien om de omvang van zijn leger terug te brengen en tegelijkertijd de bevelsstructuur te verbeteren en het netwerk van oorlogs industrieën weer te herstellen. Hierdoor heeft volgens Jane's Irak wapentuig operationeel inzetbaar kunnen houden en kunnen repareren. Wapentuig dat het "kleinere" leger niet meer nodig had is gekannibaliseerd en gebruikt om ander materieel weer inzetbaar te krijgen. Sommige schattingen gaan uit van ongeveer 200 productie- en reparatiebedrijven. Ook heeft men kans gezien om een nieuw wapentuig het land binnen te smokkelen, ondanks het embargo van de VN. Volgens de Washington Post is Saddam Hoessein in staat om de door kruisraketten beschadigde lucht-doelraketssystemen snel te repareren. Het blijkt nu, anderhalve maand na het bombardement met dure (32 miljoen pond) niet zo zwaar zijn beschadigd als de Amerikanen dachten of Irak heeft het geweldige vermogen om deze systemen snel weer te repareren. In Z-Irak was het luchtdoelraketstelsel binnen 14-dagen weer aanwezig volgens waarnemingen. Irak "verbergt" nog steeds kleine, maar belangrijke hoeveelheden, massavernietigingswapens. Het land is niet in staat rekenschap te geven van bepaalde raketten en aantallen biologische- en chemische wapens. Dit staat in het rapport van de speciale VN-commissie die belast is met de ontwapening van Irak. Irak denkt zijn kans schoon te zien om zijn isolement te verbreken. Irak gelooft dat de ongerustheid in de Arabische wereld over de aanvallen van Amerika met cruise-missiles, in combinatie met het verbroken vredesoverleg tussen Israël en de Arabische bevolking een opening kan zijn op haar isolement te verbreken. Syrië zal Irak uitnodigen om na de

presidentsverkiezingen in Amerika besprekingen te voeren in Bagdad. Syrië en Irak zijn van elkaar vervreemd, maar zij willen de banden weer verstevigen. Beide landen worden naar elkaar toe gedreven in het conflict met Turkije over water. Andere signalen over de Arabische dooi is het feit dat op 2 okt. een Iraakse diplomaat aanwezig was bij de opening van de Bahryan Shura's raadsvergadering en de oproep van Qatar aan de VN om snel een besluit te nemen over het 2 miljard \$ grote olie-voor-voedsel-akkoord.

VOEDSEL TEKORTEN

nitaire ramp als Irak geen toestemming krijgt om het "olie-voor-voedsel en medicijnen"project ten uitvoer te brengen. Hij zei dit tijdens een speech in het Jordaanse Parlement op dinsdag 23 okt.

Ook de VN-hulporganisaties slaan alarm t.a.v. het gebrek aan voedsel en medicijnen in Irak. De directeur van UNICEF heeft zich beklagd over het feit dat hij slechts 4 % heeft ontvangen van de totaal beloofde fondsen voor de hulp in Irak. Het zou hierbij gaan om een bedrag van 65 miljoen gulden. De slechte situatie is o.a. het gevolg van de hulp van het Iraakse leger aan de Koerden in N-Irak bij de

sel-akkoord" opgeschort.

NEDERLANDSE DEELNAME AAN DE CONTROLE OP DE UITVOER VAN OLIE

Het Nederlandse bedrijf SAYBOLT Internationaal bereidt zich voor op de uitzending van drie medewerkers naar Irak om daar het "olie-voor-voedsel-akkoord" te gaan controleren. Aangezien de VN nog geen besluit genomen heeft ten aanzien van het "olie-voor-voedsel-akkoord" lijkt deze voorbereiding wat voorbarig, immers vorige maand (september) is dat akkoord bevroren i.v.m. de inmenging van Iraakse troepen in N-Irak. Een hoge VN-functionaris verklaarde op 9 okt. dat Irak nog steeds niet voldoet aan alle gestelde voorwaarden. Saybolt moest vorige maand n.a.v. het treffen tussen de Koerden in N-Irak spoorlags zijn medewerkers uit Irak terugtrekken. Afgelopen dinsdag heeft het bedrijf opnieuw opdracht gekregen van de VN om medewerkers naar Irak te sturen. Volgens het bedrijf verwachten zij dat de drie medewerkers binnen zeer korte tijd hun visa zullen krijgen om naar Irak terug te keren. Zij zullen dan gereed zijn om als de VN het groene licht geeft onmiddellijk aan te vangen met de controle. Saybolt is gevraagd door de VN om de controle uit te voeren op de uitvoer van olie ten bedrage van 2 miljard \$. Het gaat hierbij om controle op kwaliteit en hoeveelheid dat Irak gaat verlaten. De medewerkers van Saybolt zullen mensen en apparatuur installeren bij de twee "outlets" t.w. aan de grens met Turkije, waar de olie via een pijpleiding het land zal verlaten en bij Mina-al-Bakr de belangrijkste oliehaven aan de Perzische Golf. Volgens de Secretaris-Generaal van de VN Boutros Boutros-Ghali is het nog steeds niet veilig voor VN-personeel om hun taak uit te voeren. Ook Vice Secretaris-Generaal de heer Chinmaya Gharekhan, welke belast is met het project is de toestand met name in het noorden van Irak nog steeds niet voldoende veilig.

Faleh Kheiber/Reuters

IRAQI CUTBACKS — Women in Bagdad receiving food donated by the International Red Cross. Cabinet officials have been told by Saddam Hussein to prepare cuts in the 1997 budget, the government-controlled press said Tuesday.

ITH

De Franse President Jaques Chirac heeft gewaarschuwd voor een humanitaire ramp als Irak geen toestemming krijgt om het "olie-voor-voedsel-akkoord" opgeschort.

OPNIEUW MACHTSWISSELING IN DE RUSSISCHE FEDERATIE

Scoop november '96, Tlnt J. Schouten

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van o.a. de volgende periodieken: De Volkskrant, NRC-handelsblad, Algemeen Dagblad, De Telegraaf, Frankfurter Allgemeine, Le Monde, The Herald Tribune, Intelligence Digest, Elsevier, Time Magazine.

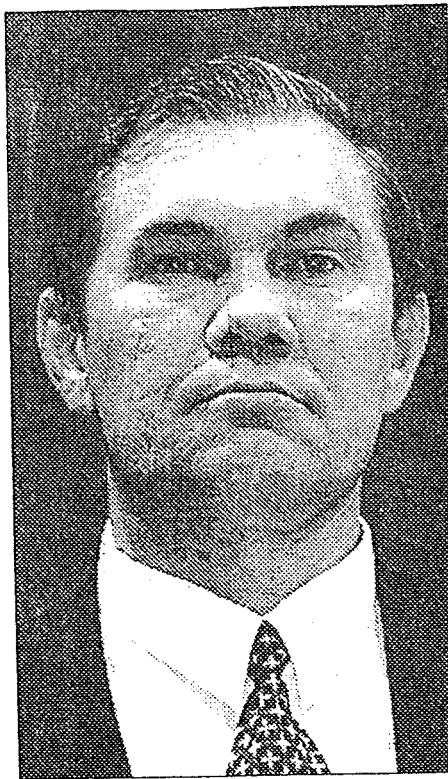
INLEIDING

De afgelopen periode in de Russische Federatie werd gekenmerkt door ontslagen, machtswisselingen, geruchten en intriges. Wederom ontsloeg Jeltsin enkele generaals, liet zijn chef van de generale staf, Michail Kolesnikov een stoelendans doen met Viktor Samsonov en stelde Ivan Rybkin aan als diens persoonlijke veiligheidsadviseur en secretaris van de veiligheidsraad, waarmee hij Alexandr Lebed van zijn functie onthief.

Opnieuw een machtswisseling in het Kremlin dus. De ontstane situatie in het Kremlin zou het scenario kunnen zijn van een verfilming van een Tom Clancy, die als titel zou kunnen hebben "Achter de schermen van het Kremlin". Wellicht een fantasierijk voorbeeld, echter deze fictieve titel verwoordt op directe wijze dat de politieke koers die het Russische presidentiële apparaat momenteel vaar is gericht op macht, waarbij economische hervormingen, inflatie, en de crisis in Tsjetsjenië helaas op de achtergrond lijken te zijn geraakt.

ONTSLAG LEBED

Op 17 oktober onthief president Jeltsin per decreet zijn persoonlijke veiligheidsadviseur en secretaris van de Nationale veiligheidsraad van zijn functie. Jeltsin deed dit vanuit zijn sanatorium in Barvicha. Jeltsin las zijn decreet persoonlijk voor en on-

The Associated Press

Mr. Lebed: "I cannot make a proper bow or act in a servile manner."

dertekende het terwijl het live werd uitgezonden.

Het ontslag van Lebed kwam niet totaal onverwacht: Reeds bij de aanstelling van Lebed werd verwacht dat Jeltsin hem vrijwel direct na het veiligstellen van zijn tweede ambts-termijn zou ontslaan, achter dit bleek niet het geval.

Integendeel: Jeltsin stemde zelfs toe met een uitbreiding van zijn bevoegdheden en vertrouwde hem het oplossen van het conflict in Tsjetsjenië toe. Tegen alle verwachtingen in sloot Lebed een overeenkomst met de opstandige rebellen en maakte zo een (voorlopig) einde aan het conflict: de Russische Troepen zouden terugtrekken en pas over vijf jaar zou over de status van de opstandige deelrepubliek worden onderhandeld.

VERHOUDING LEBED & KULIKOV

Het lijkt er op dat het ontslag van Jeltsin's secretaris van de veiligheidsraad het gevolg is van de intense machtsstrijd die zich afspeelt in het Kremlin. Aanvankelijk werd aangenomen dat deze strijd zich afspeelde tussen Aleksandr Lebed en premier Viktor Tsjernomyrdin, echter in de vier maanden dat Lebed het Kremlin als werkplek kent, heeft hij aanzienlijk veel vijanden gemaakt. Onder deze vijanden minister van binnenlandse zaken, Anatoli Kulikov.

Van Kulikov wordt gezegd dat hij een belangrijke rol heeft gespeeld in het ontslag van Lebed. Kulikov verweet Lebed een coup d'état te willen plegen en refereerde hiermee naar Lebed's eigen uitspraak nog vóór het jaar 2000 president te willen zijn. Volgens Kulikov zou Lebed een opstand willen uitlokken om vervolgens met geweld de macht over te nemen. Deze beschuldiging van Kulikov houdt direct verband met het plan van Lebed om een troepenmacht van 50.000 man te formeren, het zogenaamde "Russisch Legioen", dat rechtstreeks onder zijn gezag zou moeten gaan vallen.

De verhouding tussen Lebed en Kulikov is zeer slecht sinds Lebed op 16 augustus openlijk heeft verzocht om diens ontslag. Lebed houdt Kulikov persoonlijk verantwoordelijk voor het fiasco in de Russische deelrepubliek Tsjetsjenië.

Tijdens een zitting van de Doema, het Russische parlement, werd Lebed naar aanleiding van zijn vredesakkoord dat hij met de Tsjetsjeense rebellen sloot uitgejoeld en zelfs uit-gemaakt voor verrader. Minister van binnenlandse zaken Anatoli Kulikov gebruikte onder veel applaus zelfs de term hoogverraad.

Kulikov protesteert al enige tijd tegen het vredesakkoord van Lebed. Kulikov wil tenminste twee brigades in Tsjetsjenië houden om te voorkomen dat de rebellen het lokale bestuur in de republiek overnemen, terwijl Lebed volledige terugtrekking heeft

gegarandeerd.

schikken over grote geldbedragen. Vol-

Minister van binnenlandse zaken Koelikov(links) en ex-generaal Lebed

LEBED & KORZHAKOV

Aleksandr Korzhakov, ex-lijfwachter van president Jeltsin heeft aangekondigd dat hij zich voor de eerste parlementszetel die vrij komt kandidaat zal stellen.

Bij tussentijdse verkiezingen in de stad Tula heeft Aleksandr Lebed Jeltsin's ex-lijfwachter als zijn opvolger in het parlement naar voren geschoven. Korzhakov werd in het begin van dit jaar samen met o.a. de minister van defensie Pavel Gratchov door Jeltsin ontslagen. Omdat Lebed een regeringsfunctie had aanvaard moest hij zijn functie in de Doema naast zich neerleggen en kwam zijn zetel vrij. Lebed zegt in Korzhakov een geschikte opvolger te hebben gevonden.

Aleksandr Korzhakov is omstreden persoon vanwege zijn contacten met de Russische zakenwereld en wapenindustrie. Hij heeft contacten met het bedrijf Razvooruzhenie, dat wapens exporteert. Deze contacten geven

Korzhakov de mogelijkheid om te be-

gens sommige analytici is dit de reden dat Lebed Korzhakov heeft benaderd. Korzhakov werd op 6 oktober door Boris Fyodorov, het voormalige hoofd van het Nationale Sportfonds en tevens invloedrijk zakenman, beschuldigd van zijn betrokkenheid bij een poging om 40 miljoen dollar te verduisteren van dit fonds.

Fyodorov ontsnapte in juni van dit jaar aan de dood toen hij voor zijn huis werd neergeschoten en enkele malen werd gestoken. Naar aanleiding hiervan ontsloeg Jeltsin op 4 oktober ook zijn minister van sport, Sjamil Tarpisjev. Tarpisjev wordt verdacht van betrokkenheid bij de aanslag waarbij Boris Fjodorov zwaar gewond raakte.

GEZONDHEIDSTOESTAND JELTSIN

Na maandenlange speculaties over de gezondheidstoestand van de Russische president werden de vermoedens uiteindelijk toch bevestigd: de president had ernstige hartklachten en moest met spoed worden geopereerd.

Op dinsdag 5 november jl. onderging president Jeltsin zijn geplande hartoperatie. De operatie duurde zeven uur en werd uitgevoerd door een team van 12 Russische chirurgen in een kliniek in Moskou. Jeltsin onderging een meervoudige bypass-operatie, waarbij de Amerikaan DeBakey, een specialist op het gebied van bypass-operaties het Russische team bijstond.

De operatie zou voorspoedig zijn verlopen en er zijn geen complicaties opgetreden.

Gedurende de tijd van de operatie werden de taken en bevoegdheden van de president overgenomen door premier Tsjernomyrdin. Verwacht wordt dat de Russische president nog zeker acht weken moet rusten voordat hij zijn taken weer kan overnemen. Of zijn taken en bevoegdheden tijdens deze periode ook door premier Tsjernomyrdin worden waargenomen is nog niet duidelijk.

Gezien de slechte gezondheidstoestand van president Jeltsin is het van essentieel belang om de Russische constitutie eens nader te bekijken:

DE RUSSISCHE GRONDWET, HOOFDSTUK 4, PARAGRAAF 92

1. De president van de Russische Federatie voert zijn verplichtingen uit vanaf het moment dat hij de eed aflegt en stopt met de uitvoering van zijn ambtelijke verplichtingen wanneer de ambtstermijn verloopt door de eed af te nemen bij de nieuwe president.

2. De president van de Russische federatie stopt met het uitvoeren van zijn gezag wanneer zijn ontslag, permanente onbekwaamheid om zijn gezag uit te voeren vanwege gezondheidstoestand of ontheffing uit zijn ambt in het vooruitzicht ligt.

In voorkomend geval zullen nieuwe presidentsverkiezingen moeten plaatsvinden binnen drie maanden vanaf het moment dat het einde van de ambtstermijn in het vooruitzicht

wordt gesteld.

3 In alle voorkomende gevallen wanneer de president van de Russische Federatie niet in staat is zijn ambt te vervullen worden zij tijdelijk waargenomen door de voorzitter van de regering van de Russische Federatie. Deze plaatsvervangende president heeft niet het recht het parlement te ontbinden, een referendum vast te stellen, of wijzigingen van artikelen uit de grondwet voor te stellen.

HOOFDSTUK 4, PARAGRAAF 93

1. De president van de Russische Federatie kan uit zijn ambt worden ontheven door de federatieraad alleen op basis van beschuldiging van staatsverraad of betrokkenheid met andere ernstige criminele activiteiten.

Hiermee is de politieke situatie in de Russische Federatie nog instabieler geworden. Gezien zijn slechte gezondheid kan men zich afvragen of president Jeltsin nog wel in staat is om zijn ambt voor de volle periode van vier jaar te vervullen. Indien dit niet het geval is zal de president uit zijn functie worden ontheven. De vraag is echter wie dit bepaalt. In voorkomend geval zijn er conform de grondwet twee opties:

1. Indien permanente onbekwaamheid niet van toepassing is, maar wanneer de president niet in staat is zijn ambt te vervullen, zullen de bevoegdheden conform artikel 3 van paragraaf 92 voor een onbepaalde periode in handen blijven van premier Tsjernomyrdin.

2. Indien permanente onbekwaamheid van toepassing is, zullen de taken en bevoegdheden voor een periode van drie maanden in handen blijven van premier Tsjernomyrdin. Na het verstrijken van deze periode zullen conform artikel 2 van paragraaf 92 nieuwe presidentsverkiezingen moeten plaatsvinden. In voorkomend geval maakt ex-generaal Aleksandr Lebed een goede kans.

DE SOCIAAL-ECONOMISCHE SITUATIE IN DE RUSSISCHE FEDERATIE

De Losgeslagen economie in de Russische Federatie heeft een klassensysteem tot stand gebracht. In tegenstelling tot het Sovjettijdperk is in de Russische Federatie nu een klassenmaatschappij ontstaan. Het principe van het communisme heeft plaatsgemaakt voor een vrije-markteconomie, waarvan een relatief klein, maar invloedrijk deel, de zogenaamde "Nieuwe Russen", profiteert. Ook de Russisch-Orthodoxe kerk krijgt steeds meer invloed: het communisme, waarbij iedereen gelijk was heeft plaatsgemaakt voor een klassensysteem.

De landbouwproductie is ten gevolge van de losgeslagen economie in elkaar gezakt. Negen procent van de totale Russische beroepsbevolking van 84 miljoen is officieel werkeloos. Een groot deel van de overige beroepsbevolking dat wel werkt heeft al maanden geen salaris ontvangen. Wanneer er na maanden wachten wordt overgegaan tot uitkering ontvangt men slechts een gedeelte van het verschuldigde bedrag.

TOESTAND IN HET RUSSISCHE LEGER

Ook de toestand in het Russische leger is zorgwekkend: al eerder waarschuwde Aleksandr Lebed voor de

zorgwekkende situatie in het leger. Hij wordt in zijn mening bijgestaan door o.a. Lev Rochlin, voorzitter van de parlementaire defensiecommissie, die de toestand in het Russische leger explosief noemde. Al maanden hebben militairen geen soldij ontvangen. In de kazernes moet spaarzaam met elektriciteit worden omgegaan en het materieel verkeert in slechte staat. Steeds meer Russische (hoofdzakelijk dienstplichtige) soldaten deserteren uit het leger of worden door hun ouders, hoofdzakelijk de moeders tegengehouden. Diegenen die zich wel aanmelden leven meestal onder zeer slechte omstandigheden en krijgen slecht, of vaak zelfs niet betaald. Het moreel van de soldaten is zeer laag. Lebed waarschuwde ervoor dat de kans bestaat dat soldaten zullen gaan muiten. In het verleden is al meerdere malen gebleken dat militairen overgaan tot het verkopen van hun materieel. Herhalingen hiervan zijn gezien de veelal barre omstandigheden reëel. In het algemeen zei Lebed dat we een hete herfst tegemoet zullen gaan.

KOPSTUKKEN

Aleksandr Lebed, een kleine biografie.

Aleksandr Lebed werd geboren op 20 april 1950 in Novochoerkassk in de Rostov-regio. Zijn familie is van Don-kozakken origine. Nadat hij zijn school had afgemaakt wilde hij dienst nemen in de Armavir luchtmacht academie, maar werd hiervoor op medische grond afgewezen. In 1969 nam hij dienst in de Ryazan luchtlantings-troepen academie.

1981-1982: Commandant van het le bataljon van het 345 luchtlantersregiment in Afghanistan. Voor zijn optreden in Afghanistan werd hij gedecoreerd met een van de hoogste

militaire onderscheidingen, de Rode Ster.

1982: Geplaatst op de Frunze militaire academie, waar hij in 1985 cum-laude slaagde.

1985: Plv-C en later commandant van een para-regiment in Kostroma.

1986-1988: Plv-C van een para-regiment in Pskov. Later voerde Lebed het bevel over de Tula paradivisie.

1991-1992: Plv-C luchtlanders troepen belast met training.

juni 1992: Commandant van het 14e Leger in Transdnestrië (Moldavië).

Tijdens zijn uitzending naar Transdnestrië uitte Lebed scherpe kritiek tegen het beleid van de Moldoovse regering ten opzichte van Transdnestrië. Hij beschuldigde de Moldoovse regering van het plegen van genocide in Transdnestrië. In Juni 1995 werd hij na hevige onenigheden met de minister van defensie Pavel Gratchov uit de werkelijke dienst ontheven.

Hierna ambieerde hij een politieke carrière en sloot zich aan bij het Congres van Russische genootschappen, de KRO (KRO - Kongress Russkikh Obschchin). In januari van dit jaar vormde hij met de voormalige Sovjet minister-president Nikolay Ryzhkov de Narodovlastye-fractie in de doema. Later trok hij zich terug uit deze fractie om zich als presidentskandidaat beschikbaar te stellen.

Aanvankelijk verklaarde hij noch met Zjoeganov, noch met Jeltsin samen te willen werken. Lebed is een tegenstander van de oppositie van de Communistische Partij tegen de vorming van het GOS in december '91.

Lebed noemt zijn politieke koers "Nationaal pragmatisme en gezond verstand". Hoofdzakelijk komt het erop neer dat hij gelooft in een sterke regering die ervoor staat te voorzien in de behoeften van het volk, in plaats van andersom. Ieder kind verdient het recht op gratis medische verzorging en gratis opleiding. Elke gepensioneerde verdient een toereikend pen-

sioen na een leven lang werken. Zijn economische politiek is erop gericht dat de staat de industrie steunt tot een grotere graad, en de export van waardevolle grondstoffen wordt teruggedrongen. In plaats van exporteren worden zij gebruikt om te voorzien in de materiële behoeften van het volk. Met andere woorden: Lebed steunt het voormalige Sovjet-systeem, echter met beter management en zonder de communistische ideologie.

Aangaande de oorlog in Tsjetsjenië en de toenemende criminaliteit in de Russische Federatie heeft Lebed als oplossing het afdwingen van de staat van beleg: "Elk spoor van een mogelijk gewapend conflict moet onmiddellijk worden "geëlimineerd", en criminelen moeten voor het minste of geringste in de gevangenis worden gegooid." Lebed is militair in hart en nieren. Onder zijn bewind zou het leger bloeien en zou technisch geavanceerd worden. Daar Lebed de Russen met het meest geavanceerde materieel wil zien.

IVAN RYBKIN

Op 17 oktober liet president Jeltsin Alexandr Lebed vervangen door oud-parlementsvoorzitter Ivan Rybkin. Ivan Rybkin werd aangesteld als secretaris van de veiligheidsraad. Rybkin maakte als landbouwspecialist uit Volgograd carrière in de communistische partij die hij trouw bleef tot Jeltsin de partij ontbond na de mislukte coup in augustus 1991. Tijdens het conflict tussen Jeltsin en het parlement in oktober 1993 verliet parlementariër Rybkin het Witte huis voordat de gewelddadigheden begonnen. Rybkin keerde bij de verkiezingen in december 1993 terug in het vernieuwde parlement, de staatsdoema, als afgevaardigde van de Agrarische Partij. Maar nadat hij in januari 1994 tot voorzitter werd gekozen, begon hij zich te distantiëren van deze communistisch georiënteerde beweging, die geldt als lobby van de grote landbouwbedrijven. Rybkin presen-

teerde zich als parlamentsvoorzitter die boven de partijen staat en ontwikkelde een goede relatie met regering en president.

Zo goed zelfs dat Jeltsin hem aanwees om voor de volgende parlamentsverkiezingen in december 1995 een eigen partij te vormen. Die moest samen met een nieuwe partij van premier Tsjernomyrdin extremisten uit het parlement houden. Het Kremlin had zich echter verkeken op de geringe electorale aantrekkingskracht van de nieuwe bondgenoot: Rybkin zelf bemachtigde nog net een zetel, maar zijn partij (de lijst Rybkin) haalde de kiesdrempel niet.

NIEUWE COMMUNISTISCHE PARTIJ

De communistische partij van Rusland gaat mogelijk verdwijnen: na een nederlaag van Zjoeganov in de strijd om het presidentschap hebben de communisten besloten om samen met hun nationalistische bondgenoten een nationaal-patriottische partij te vormen. Met deze partij willen de communisten oppositie voeren tegen de regering van president Jeltsin. Deze unie heeft als doel om de uiteenlopende politieke partijen aaneen te smeden, die deze zomer de communistische kandidaat Zjoeganov steunden in diens mislukte poging om Jeltsin in de verkiezingen te verslaan.

Tijdens het oprichtingscongres kwamen de communisten overeen dat de Unie zal inhaken op de arbeidsonrust in Rusland. Arbeiders zullen worden aangemoedigd om hun economische eisen uit te breiden met politieke eisen. Ook willen de communisten meer controle over de pers. Ze hebben de oprichting van eigen televisiestations en persbureaus voorgesteld. In hoeverre zij hiermee invloed zullen krijgen op het bereiken van hun doelgroep blijft dan de vraag. Immers: tijdens de verkiezingscampagne is gebleken dat Jeltsin in staat was de media dusdanig te manipuleren dat de communisten buiten schot werden gesteld. Volgens een van de organisatoren, ex-Sovjet premier

RYZJKOV zijn al in meer dan 40 Russische regio's conferenties gehouden voor de oprichting van lokale afdelingen.

SLOTCONCLUSIE:

In de tweede ronde van de verkiezingen wist Jeltsin een groot deel van de Russische kiezers naar zich toe te halen door Lebed aan te stellen als secretaris van de Nationale veiligheidsraad. Inmiddels heeft het volk laten zien vertrouwen te hebben in de charismatische generaal en de president heeft aan de verwachtingen voldaan: Lebed was goed genoeg om de president aan de macht te brengen, maar is nu afgedaan. Lebed brengt nu Korzhakov, Jeltsin's ex-lijfwacht aan in Tula voor zijn plaats in de Doema, De communist Zjoeganov richt een andere communistische partij op en ook in het Kremlin zelf zien we een duidelijke machtsverschuiving. De politieke situatie is zeer onstabiel.

Steeds meer Russen leven op de armoedegrens. Een slechte oogst zou een ramp voor vele Russen betekenen: het geringe aanbod van levensmiddelen zal de prijs nog meer doen stijgen. Dit heeft als gevolg dat vele Russen het loon (als zij dat nog krijgen) niet moeten verdelen over de primaire levensbehoeften, maar hieruit een keuze moeten maken. Met de komende winter zou voor vele Russen wel eens een zeer slechte tijd kunnen aanbreeken.

De toestand in het Russische leger is zorgwekkend: maanden achterstallig loon, armoede, gebrek aan respect en zelfrespect, de slechte staat van kazernes en materieel, en zelfs gevallen van hongerdood en zelfmoord zorgen hiervoor.

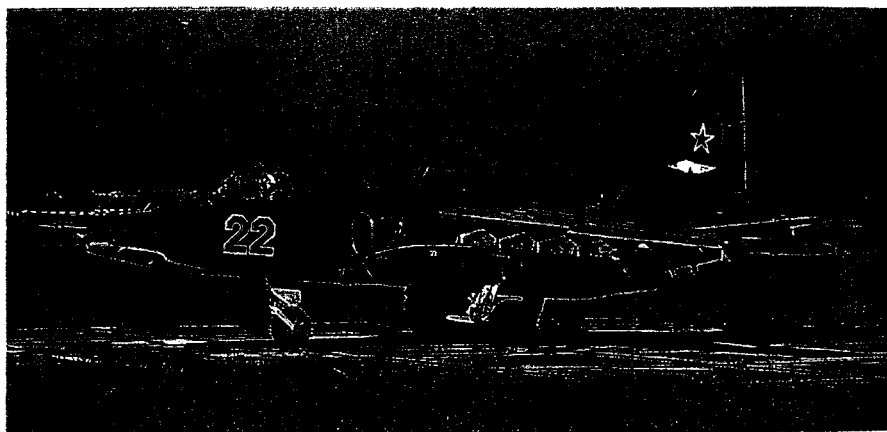
Het Russische volk wordt ontevredener, de toestand in de RF wordt instabieler nu de president (tijdelijk) niet meer aan de macht is. Vijf maanden na de verlenging van Jeltsin's ambtstermijn is de Russische Federatie reeds op zoek naar een nieuwe president.

RUSSISCHE LUCHTOPTREDEN IN TSJETSJENIE

Aooi A.W. Breurkes

Het conflict in Tsjetsjenië is voor de Russische luchtmacht een graadmeter geworden. De lessen die men had geleerd uit de oorlog in Afghanistan moesten terug te vinden zijn in de nieuw ontwikkelde doctrine, strategie en tactiek.

Na de periode van de Koude Oorlog brak er een nieuw tijdperk aan. Dit had tot gevolg dat er een geheel nieuwe operationele denkwijze ontwikkeld moest worden. Dit resulteerde in een streng gecontroleerd budget met weinig of soms geen geldelijke middelen. veranderingen in doctrines en strategie en een gede-

SU-25 FROGFOOT

centraliseerd optreden. De operationele inzetbaarheid voor de luchtmacht kwam op een zeer laag peil te staan. Het conflict in Tsjetsjenië was de eerste gelegenheid om te zien of deze veranderingen wel goed functioneerden.

Men kan zich afvragen of de Russische luchtmacht al de veranderingen wel geaccepteerd hebben en hoe de effectiviteit hiervan in Tsjetsjenië te zien was?'. Net zoals zoveel vragen die over Rusland worden gesteld, is ook hier het antwoord tweeledig: 'Ja en nee'.

Voor deze special is gebruik gemaakt van:

Conflict Studies Research Centre; Jane's Intelligence Review Special Report.

WELKE VLIEGTUIGEN EN HELIKOPTERS

Rusland

Tijdens de oorlog in Tsjetsjenië zijn door de Russische luchtmacht ca 140 gevechtsvliegtuigen van het type SU-24MR Fencer E (verkenning), SU-24 Fencer en SU-22 Fitter (lucht-grondoperaties), SU-25 Frogfoot (CAS) en TU-22M3 Backfire C ingezet. De SU-24MR Fencer E was in staat om onder alle weersomstandigheden doelen op te sporen m.b.v. de verbeterde 'optical

and side-looking radar (SLAR)'. Het is niet duidelijk waarom de Russen een verouderd type van de SU-25 Frogfoot hebben ingezet i.p.v. de modernere SU-25TK Frogfoot.

Ter ondersteuning van de gehele operatie zijn ongeveer 30 vliegtuigen voor transportdoeleinden ingezet. Dit waren o.a. de IL-76 Candid, AN-12 Cub, AN-22 Cock, AN-26 Curl en de AN-124-100 Condor.

In de beginfase had het Russische leger de beschikking over ca 60 helikopters, waarvan 25 als gevechtshelikopters (Mi-24V Hind E) ingezet en 45 helikopters (28 Mi-8 HIP en 2 Mi-6 Hook en een aantal Mi-26 Halo) voor transportdoeleinden zijn ge-

bruikt. In maart 1995 werd de helikopter vloot drastisch uitgebreid tot ca 100 helikopters (52 Mi-24V Hind E en 48 Mi-8/Mi-26/Mi-6)

In combinatie met de A-50 Mainstay (een AWACS vliegtuig) hebben de MiG-31 Foxhound en de SU-27 Flanker kunnen voorkomen dat de Tsjetsjenen door de lucht van wapens en voedsel werden voorzien. Om in dit bergachtige gebied de verbindingen tussen de eenheden te garanderen heeft men gebruik gemaakt van de Mi-9 HIP G, die als commandopost en relayeestation dienst deed.

Voor het bestrijden van gronddoelen is een grote variëteit aan wapens gebruikt: ongeleide raketten; vrijvallende fragmentatiebommen van 500kg tot 1000kg; laser- en TV geleide bommen en missies en wapensystemen met een groot doordringingsvermogen (KAB-1500L-Pr).

Tsjetsjenen

De Tsjetsjenen konden beschikken over ca 265 vliegtuigen van het type L-39 Albatros, L-29 Delfin en nog wat uiteenlopende toestellen, die zowel voor training als lucht-grondoperaties konden worden gebruikt. De transportvloot bestond slechts uit enkele AN-2 Colts en Mi-8 HIPs.

DE OPERATIONELE INZETBAARHEID

Rusland

De piloten van de gevechtsvliegtuigen hadden weinig vlieguren gemaakt in de afgelopen periode. Normaal zou dit 100-150 uur zijn geweest, maar nu had men slechts 40-50 vlieguren per jaar gevlogen. Het resultaat was dat de operationele inzetbaarheid middelmatig tot laag was. Gedurende het verloop van de operatie verbeterde de operationele inzetbaarheid door de opgedane ervaringen.

De inzetbaarheid van het materiaal is niet zeker te wensen over, daar men niet over voldoende financiële middelen beschikte voor het aankopen van reservedelen om zo de operationele inzetbaarheid op peil te houden.

Tevens bleek de industrie niet in staat te zijn om in zo'n korte tijd de benodigde materiële middelen te leveren en was men tenslotte genoodzaakt om d.m.v. roofbouw de inzetbaarheid van het materiaal bestemd voor de operaties in Tsjetsjenië op peil te houden c.q. te brengen.

Het overgrote deel van de helikopterpiloten die tijdens deze operatie werden ingezet, waren veteranen die in Afghanistan hadden gevlogen en konden terugvallen op de daar opgedane ervaringen. Voor de helikopterpiloten die deze ervaring niet hadden, gold hetzelfde als voor de gevechtspiloten. Dit zou zich tijdens het verloop van de oorlog gaan wreken, omdat men te weinig geoefend was om o.a. onder slechte weerscondities en in moeilijk terrein te opereren.

Kolonel-Generaal V Pavlov, commandant van de Army Aviation, verduidelijkte het probleem met de volgende woorden: 'Indien de helikopters met moderne radar- en navigatieapparatuur waren uitgerust, hadden zij meer en vooral onder de slechte weersomstandigheden kunnen doen'. Tevens kon het Russische leger niet over de twaalf moderne gevechtshelikopters, die reeds in 1994 afgeleverde KA-50 Hokum, beschikken. Door gebrek aan financiële middelen konden deze helikopters niet met de benodigde apparatuur worden uitgerust. Pavlov beschrijft dit als het probleem voor alle problemen.

Tsjetsjenië

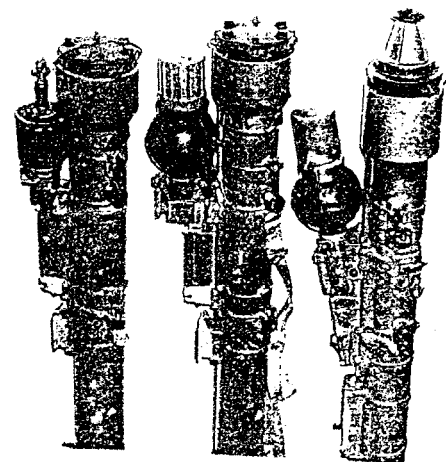
Het aantal opgeleide piloten van de Tsjetsjenen bedroeg tijdens het uitbreken van het conflict niet meer dan 10-30, terwijl er een vermoeden bij de Russen was dat er ongeveer 100 piloten in Turkije werden opgeleid.

CAS-MISSIES

Tijdens de oorlog in Afghanistan werd voor het eerst gebruik gemaakt van FACers (Forward Air Controles). Tijdens deze oorlog had de FACer niet de beschikking over o.a. de juiste communicatie- en navigatiemiddelen en was als gevolg hiervan de

coördinatie met de piloten en de commandanten van de te steunen eenheden slecht. Het resultaat van deze CAS-missies was uiteraard gering. Gedurende een periode van tien jaar zijn de Russen bezig geweest om het personeel voor FAC-operaties op te leiden en uit te rusten met de juiste middelen. Door gebrek aan geld zijn nog steeds niet alle eenheden voorzien van het benodigde materiaal.

De meeste van de 40 FACers die naar Tsjetsjenië werden gestuurd, kwamen van andere eenheden en troffen een te kort aan uitrustingsstukken aan bij de eenheden waar ze bij werden geplaatst. Het gevolg was dat zij hun taak niet of nauwelijks konden uitvoeren. Een ander aspect was dat in het verleden zowel de Tsjetsjenen als de Russen tot het Sowjetleger behoorden en zodoende over dezelfde materiële middelen konden beschikken en tevens van alle procedures en doctrines op de hoogte waren. De frequenties die tijdens de CAS-missies door FACers werden gebruikt, waren door de Tsjetsjenen gemakkelijk te peilen. Op deze wijze konden de Tsjetsjenen misleidende berichten verzenden en de Russische piloten hun bewapening op de eigen eenheden laten afwerpen. Een ander groot probleem voor de FACers was dat men in vredetijd te weinig had geoefend in de procedures en de piloten niet de nodige ervaring hadden om de wapensystemen op de juiste lokatie, door de FACer aangegeven, af te werpen. Tevens werden door de dreiging van manportable SAMsystemen (SA-7, SA-14 en SA-16) en luchtnabijbeveiligingswapens

SA-7

SA-14

SA-16

de wapensystemen te snel en dus onnauwkeurig afgeworpen. Het moeilijke terrein, dat van invloed was op de communicatie en coördinatie tussen de FACer en de piloten, het slechte weer en niet goed opgeleide piloten waren dan ook de oorzaak dat veel missies mislukten. De lessen van Afghanistan was men vergeten en het wiel werd weer opnieuw uitgevonden.

DE OPERATIE

ALGEMEEN

De gehele operatie van de Russische luchtmacht in Tsjetsjenië kan in vier fasen worden onderverdeeld:

FASE I (november 1994)

Voorbereiding voor de invasie

FASE II (december 1994)

Invasie

FASE III (januari tot juni 1995)

Consolidatie

FASE IV (juni 1995 tot heden)

Bezetting

FASE I

Tijdens deze fase in het begin van november, bij het overschrijden van de grens met Tsjetsjenië, werd de Mi-24V Hind E en de Mi-8 ingezet om de grondtroepen maximaal te ondersteunen. Pas tegen het eind van november 1994 werd voor het eerst intensief gebruik gemaakt van de luchtstrijdkrachten. Veel verkenningvluchten werden door de SU-24MR Fencer E boven de drie vlieg-

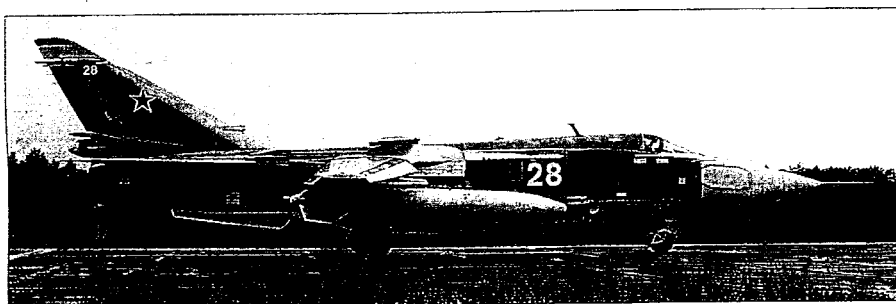
Russen het vermoeden dat de Tsjetsjeense luchtmacht zich aan het voorbereiden was om in actie te komen tegen de Russische grondtroepen. Daarom werd er besloten de Tsjetsjeense luchtstrijdkrachten vroegtijdig aan te grijpen en te vernietigen.

MI-24 V HIND E

FASE II

Op 1 december 1994 werden de drie vliegvelden, die in de omgeving van Grozny lagen, door met bommen en raketten uitgeruste SU-25 Frogfoots aangevallen. Deze vliegvelden werden hoofdzakelijk door manportable SAMsystemen (SA-7, SA-14 en SA-16) verdedigd. De Tsjetsjeense luchtmacht werd volledig vernietigd, terwijl er aan Russische zijde geen verliezen werden geleden. Op 11 december 1994 begon het eigenlijke grondoffensief dat maximaal ondersteund werd door zowel gevechts- als transporthelikopters, die luchtlandin-

SU-24 MR FENDER E

velden, die in de omgeving van de stad Grozny lagen, uitgevoerd. Op 29 november 1994 werd de burgerluchthaven van Grozny, naar alle waarschijnlijkheid door SU-24 Fencers, gebombardeerd. Op 30 november 1994 kregen de

gen op enkele Tsjetsjeense bolwerken uitvoerden. Gedurende deze maand werden munitieopslagplaatsen, troepenconcentraties en belangrijke communicatiecentra aangevallen en werden de wegen van en naar Grozny door SU-24 Fencer en TU-22M3

Backfire C vliegtuigen zwaar beschadigd.

Van eind december 1994 tot midden februari 1995 kon er slechts 5% van de tijd worden gevlogen. Door het dichte wolkendek en temperaturen die beneden de 20 graden Celsius lagen, was het voor de Russen bijna

onmogelijk om onder deze weersomstandigheden hun geavanceerde wapensystemen in te zetten. Enkele SU-24 Fencer toestellen waren voor deze operatie met een terrein-volgradar uitgerust en kon als enige toestel in actie komen.

FASE III

Vanaf januari tot juni 1995 werden tijdens hevige gevechten in het zuiden van Tsjetsjenië door de Russische piloten 5-6 sorties per dag gevlogen, die niet langer dan 40-45 minuten duurden.

Bij deze akties werd de SU-24 o.a. ingezet tegen tanks, troepenconcentraties en andere gepantserde voertuigen en voor het vernietigen van bruggen. Op 17 en 18 januari 1995 bestookten zes SU-25 Frogfoot vliegtuigen het Presidentele Paleis in Grozny met betondoorborende BeTAB-500 bommen. Door achttien SU-25 vliegtuigen werden op 25 januari vier grote munitieopslagplaatsen en communicatiecentra vernietigd.

Vanaf het begin van de inval in Tsjetsjenië tot maart 1995 waren er twee Mi-8 HIP en drie Mi-24 helikopters vernietigd en 14 vliegtuigen en enkele helikopters beschadigd. In de maanden april en mei ging er slechts een SU-25 en een Mi-24 verloren, terwijl in juni een Mi-24 en

twee Mi-8 helikopters verloren gingen.

PHASE IV

Van juni 1995 tot heden werden er hoofdzakelijk verkenningen uitgevoerd t.b.v. een snelle inzet van luchtmachtingsseenheden om de guerilla activiteiten van de Tsjetsjenen aan te pakken. Voor het steunen van deze acties tegen deze guerilla-groeperingen, werd maximaal gebruik gemaakt van o.a. de SU-25 en de Mi-24.

ARMY AVIATION

In totaal zijn door de Army Aviation 16.547 sorties gevlogen waarvan 38% gevechtsondersteunend, 44% voor transportdoeleinden, 8% voor verkenningen en 12% voor speciale opdrachten (o.a. SAR, communicatie en psychologische oorlogvoering).

De Mi-24V Hind E is veelvuldig ge-

bruikt en was o.a. bewapend met ongeleide raketten, de AT-6 Spiral (anti-tank missile), cannon-pods en machinegun-pods. De AT-6 Ataka (nieuwste versie anti-tank missile) is in dit conflict voor het eerst operationeel getest.

CONCLUSIE

Door niet of nauwelijks te kunnen opereren onder slechte weersomstandigheden, uitgezonderd de SU-24MR Fencer E, was het optreden van de luchtmachtingsseenheden en Army Aviation zeer matig. Het tekort aan reserveonderdelen en het niet optimaal getraind zijn van piloten waren er de oorzaak van dat veel missies niet of slecht werden uitgevoerd. De meeste vliegtuigen en helikopters die zijn ingezet kwamen van verschillende lokaties in Rusland en behoorden niet meer tot de jongste generatie. Het optreden van

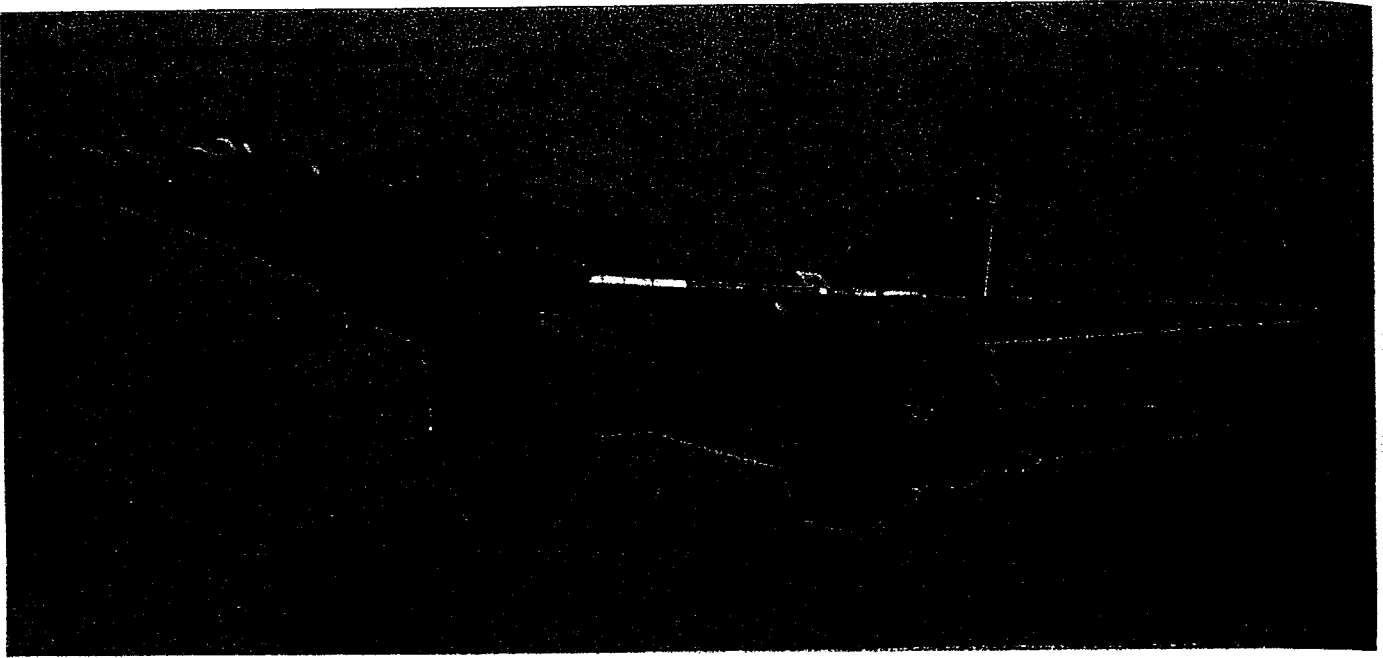
de Russische luchtmachtingsseenheden in Tsjetsjenië geeft duidelijk weer in wat voor toestand deze zich bevindt. Men kan nauwelijks van een echte operationele inzetbaarheid spreken. Het geluk voor de Russische luchtmacht was, dat er een klein aantal piloten in Afghanistan hadden geopereerd en daar veel ervaring hadden opgedaan en de luchtmachtingsseenheden van de Tsjetsjenen nauwelijks iets voorstelde. De economische en politieke crisis waarin Rusland thans verkeerd zal zijn verdere uitwerking hebben op de wederopbouw van de luchtmachtingsseenheden.

Ondanks de opgedane ervaringen in Afghanistan en Tsjetsjenië blijkt nu al dat de Russen weinig tot niets hebben geleerd, met als resultaat dat de toekomst voor de eens zo machtige Russische luchtmacht er niet al te rooskleurig uitziet.

STATISTIEK VAN DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN (tot mei 1996)

	fixed wing	rotary wing
Beschadigd (Rusland)	24	30
Vernietigd (Rusland)	3	14
SU-24 Fencer / Mi-24 Hind	1	7
SU-25 Frogfoot / Mi-8 HIP	2	7
Totaal aantal gevlogen uren (Rusland)	niet bekend	13.198
Uitgevoerde vluchten (Rusland)	9.000	16.547
Grond-luchtoperaties	5.300	5.957
Vekenningmissies	672	1.323
Lucht-luchtmissies	1.500	0
Andere missies (transport e.d.)	1.582	9.267
Vernietigde doelen in Tsjetsjenië	491	122
Vliegtuigen	265	0
Tanks	20	11
Gepantserde gevechtsvoertuigen	60	20
Lucht doelgeschut	6	34
Stukken artillerie	10	5
Militaire voertuigen	130	52
Vernietigde infra in Tsjetsjenië	873	420
Bruggen	9	0
Munitiedepots	60	0
Wegen (in kilometers)	300	0
Sterk verdedigde bolwerken	50	420
Belangrijke faciliteiten	9	0

De hierboven genoemde waarden zijn verkregen uit Russische kranten en het journaal. De getallen in de bronnen liepen erg uiteen en is een gemiddelde aangehouden.

TU-22 M-3 BACKFIRE C